Ազգ
Azg armenian daily
20 ԱՊՐԻԼ 1999 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ #70 (1815)

Փարիզը կասեցրել է ՆԱՏՕ-ի գործողության երրորդ փուլը

ԼՈՆԴՈՆ, 19 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ Ֆրանսիան կասեցրել է Հարավսլավիայի դեմ հարձակումների կտրուկ ուժեղացման եւ հարձակումների համար թիրախների ցանկում պետական օբյեկտների ներառման՝ ՆԱՏՕ-ի ծրագրերը։ Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, վկայակոչելով Ելիսեյան պալատին մոտ կանգնած շրջանակներից ստացված տվյալները, հաղորդել է բրիտանական «Սանդի տելեգրաֆ» շաբաթահանդեսը։

Թերթի տեղեկատվության համաձայն, Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակը վետո է դրել Հարավսլավիայի դեմ գործողության երրորդ փուլն սկսելու վրա՝ Արեւմուտքի եւ Ռուսաստանի միջեւ հարաբերությունների հետագա վատթարացում թույլ չտալու նպատակով։

Միաժամանակ Փարիզն առաջարկել է խիստ պայմաններ, որպեսզի ՆԱՏՕ-ի ղեկավարությանը վաղօրոք իրազեկ դարձնի Հարավսլավիայի այն թիրախների մասին, որոնց դեմ գրոհներ են պատրաստվում։

Բրիտանական շաբաթահանդեսը նաեւ մասնանշել է, որ ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնի հետ վերջերս կայացած երկարատեւ հեռախոսազրույցի ժամանակ Շիրակը պահանջել է անհապաղ «բարձր մակարդակով» բանակցություններ սկսել Ռուսաստանի հետ։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

1999 թ. բյուջետային առաջին եռամսյակը ավարտվեց ոչ հուսադրող արդյունքներով

Կարապի երգեր՝ կեղծ կատեգորիաների եւ հայելիների աշխարհում

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը պնդում էր, որ ազգային գաղափարախոսությունը կեղծ կատեգորիա է, ազատականության վերաբերյալ ոչ որ նման պնդումներ չի կատարում։ Բոլորը երդվյալ ազատական, թե ընկերվար, համոզված են, որ ազատականությունն իրական գաղափարախոսություն է, բայց յուրաքանչյուր գաղափարախոսություն գոյություն ունի իր կրողների գործունեության շնորհիվ, եւ եթե այդ գաղափարախոսությունը վերածվում է դոգմաների, ապա շատ տնտեսական եւ քաղաքական գործիչներ դառնում են կեղծ կատեգորիաների կրողներ՝ ինչպես Ալիսը՝ հայտնվելով հայելիների աշխարհում։

1999 թ. բյուջետային առաջին եռամսյակն ավարտվել է. կառավարության վերջին նիստում լսվեցին նրա ամփոփման առաջին գնահատականները։ Վիճակագրության, պետեկամուտների եւ վերլուծության նախարարությունը դեռեւս ամփոփ եւ վերջնական տեղեկանք չի ներկայացրել, սակայն պատրաստ էր «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը. 1998 թ. հունվար-դեկտեմբերին» ծավալուն զեկույցը։ 1998 թ. հունվար-դեկտեմբերի արդյունքները բնութագրող հիմնական ցուցանիշը համախառն ներքին արդյունքի վերլուծությունն է, 1997 թ. համեմատ ՀՆԱ-ն աճել է 107,2 տոկոսով։ Տես ► էջ 3

ՀԱՐԱՎՍԼԱՎԻԱ

Ցամաքային հարձակման դեպքում Ռուսաստանը ստիպված կլինի միջոցներ ձեռնարկել

ՄՈՍԿՎԱ, 19 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ «Եթե Բալկաններում ճգնաժամի կարգավորման խաղաղ ջանքերը արդյունք չտան եւ կատարվի ՆԱՏՕ-ի ցամաքային ուժերի ներխուժում Հարավսլավիա, Ռուսաստանը ստիպված կլինի միջոցներ ձեռնարկել, ներառյալ ռազմական», հայտարարել է Իգոր Իվանովը իտալական «Պահս» թերթում տպագրված հարցազրույցում։

Բալկանյան հակամարտության մեջ «չեն կարող լինել հաղթողներ եւ պարտվածներ. տանուլ կտան բոլորը», ընդգծել է նախարարը։ Ըստ նրա, պատերազմ սանձազերծելով «ՆԱՏՕ-ն խախտել է իր պարտավորությունները Ռուսաստանի հանդեպ»։ Իվանովը հիշեցրել է, որ ՆԱՏՕ-ի հետ Ռուսաստանի հարաբերությունների վերաբերյալ հիմնարար ակտում գլխավոր սկզբունքներից մեկը եղել է Եվրոպայում երկուստեք ուժ չգործադրելու կետի արձանագրումը։ Այդ սկզբունքը կոպտորեն խախտված է, քանի որ որոշված է «ցուցադրել ՆԱՏՕ-ի հզորությունը, նրա ընդունակությունը՝ գործել ՄԱԿ-ի շրջանակներից դուրս եւ ուխտի անդամ երկրների սահմաններից անդին», հայտարարել է Ի. Իվանովը։ Դեպքերի նման շրջադարձը, ընդգծել է նա, բերեց նրան, որ ՆԱՏՕ-ի «նոր կերպարը», որ նրա ղեկավարները փորձում էին ստեղծել, այդ թվում եւ Ռուսաստանում, այժմ հազիվ թե որեւէ մեկի մեջ վստահություն հարուցի։

Քլինթոն. «Հարկավոր է ցանկացած գնով շահել այս պատերազմը»

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 19 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնը խոստովանել է, որ ՆԱՏՕ-ի իրականացրած ռազմական գործողություններն ընդդեմ Հարավսլավիայի «անարդյունավետ» են, հաղորդում է իտալական «Մունդո» թերթը։

Սենսացիոն հրապարակման հեղինակը «Մունդոյի» կոլեգիայի անդամ Կասիմիրո Գարսիա-Աբադիլիոն է, որն համարվում է իտալական ամենալավատեղյակ լրագրողներից մեկը։ Ըստ նրա, այդ խոստովանությունը Քլինթոնն արել է անցած շաբաթ իտալական կառավարության ղեկավար Մասիմո Դ'Ալեմայի հետ ժամանակավոր ընթրիքի ժամանակ Սպիտակ տանը։ Բ. Քլինթոնը խոստովանել է, որ օպերացիան պլանավորելիս սխալ է թույլ տրվել։ Վաշինգտոնը ելնում էր նրանից, որ Միլոշեւիչը տեղնուտեղը կհանձնվի, երբ տեսնի ՆԱՏՕ-ի ինքնաթիռները Բելգրադի վրա։ Ինչպես հաստատել է Քլինթոնը իտալացի վարչապետի հետ զրույցի ժամանակ, Բալկաններում կայուն խաղաղություն հաստատելու միակ հնարավորությունը կապված է «Միլոշեւիչի եւ իր վարչակարգի վերացման» հետ, եւ այդ պատճառով «հարկավոր է ամեն գնով շահել այս պատերազմը»։

ՆԱՏՕ-ն հազարավոր դագաղներ է բերում

ՆԻԿՈՍԻԱ, 19 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Կիպրոսի Լիմասոլ քաղաքից ոչ հեռու գտնվող բրիտանական «Ակրոտիրի» ռազմահենակայանում վայրէջք են կատարել ՆԱՏՕ-ի ռազմափոխադրական մի քանի ինքնաթիռներ, որոնք մի քանի հազար նոր դագաղներ են բերել՝ Հարավսլավիային սահմանամերձ շրջաններ տեղափոխելու համար։

Կիպրոսցի դիտորդների կարծիքով, սրանից կարելի է ենթադրել, որ ՆԱՏՕ-ի ուժերը պատրաստվում են Կոսովոյում ցամաքային գործողություն սկսել, ինչը կենդանի ուժի մեծ կորուստների կհանգեցնի։ Միաժամանակ Կիպրոսի եւ Հունաստանի քաղաքագետները համոզված են, որ Կոսովոյի խնդրի խաղաղ լուծման հնարավորությունները սպառված չեն։ Հունաստանի վարչապետ Սիմիտիսը հայտարարել է, որ խնդրի քաղաքական լուծումը կարելի է շատ արագ գտնել։ Ըստ վարչապետի, հարկավոր է դադարեցնել ռմբակոծությունները, Կոսովոյից դուրս բերել սերբական ուժերը, վերադարձնել փախստականներին եւ երկրամասում տեղակայել միջազգային խաղաղարար ուժեր, որոնք պետք է գործեն ՄԱԿ-ի Անվ. խորհրդի մանդատի հիման վրա։

ՆԱՏՕ-ն շարունակում է ինտենսիվ ռմբակոծությունները

ԲԵԼԳՐԱԴ, 19 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ ՆԱՏՕ-ի ինտենսիվ ռմբակոծությունները հանգստյան օրերին հանգեցրին հսկայական ավերածությունների։

Հարավսլավական իշխանությունները պնդում են, որ հրթիռակոծությունը զգալի վնաս է հասցրել երկրի կենտրոնում գտնվող Պարային քաղաքի որոշ թաղամասերի։ Մասնիկ տուժել է քաղաքապետարանի շենքը Հարավսլավիայի մեծությամբ երկրորդ՝ Նովի Սադ քաղաքում։ Գիշերային հարձակումների հետեւանքով կորուստներ չկան, բայց հաղորդվում է, որ նախընթաց գիշեր զոհվել է ինը մարդ։ Ըստ իշխանությունների տվյալների, Բելգրադի արվարձան Պանչեվոյում նավթավերամշակման գործարանի կրկնակի ռմբակոծության հետեւանքով աղտոտվել է Դանուբ գետը։

Մինչդեռ փախստականների ելքը Հարավսլավիայից շարունակվում է։ Մարդասիրական կազմակերպությունների աշխատակիցների հաղորդմամբ, քառասուն հազար մարդ է կուտակվել անցած հանգստյան օրերին Կոսովոյի երկրամասի սահմանային անցումներում։

Ըստ Բելգրադի իշխանությունների տվյալների, հարյուր հազարավոր քաղաքացիներ, ինչպես սերբեր, այնպես եւ էթնիկ ալբանացիներ, ստիպված են լքել իրենց տները ՆԱՏՕ-ի ռմբակոծությունների պատճառով։

Արման Բեգլարյանը ձերբակալված է

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ապրիլի 17-ին, Եղեգնաձորի շրջանի Մարտիրոս գյուղի մոտ, ժամը 13-ի սահմաններում ձերբակալվել է զինծառայող Արման Շավարշի Բեգլարյանը, որը ապրիլի 16-ին, ինքնակամ լքելով մարտական դիրքը, ինքնաձիգով կրակ էր բացել, որի հետեւանքով զոհվել է 2 եւ վիրավորվել 6 զինծառայող։

Ինչպես հայտնեցին ՀՀ ՊՆ լրատվության եւ քարոզչության վարչությունից, Ա. Բեգլարյանն այժմ գտնվում է ռազմական ոստիկանությունում։

Կատարվում է հետաքննություն։

Մոսկվա է ժամանում Իրանի արտգործնախարարը

ՄՈՍԿՎԱ, 19 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Այսօր երեկոյան հասուկ չվերթով Մոսկվա է ժամանում Քամալ Խարազին՝ Իրանի արտգործնախարարը, որը նախագահում է Իսլամական խորհրդաժողով կազմակերպությունը (ԻԽԿ)։ Այս մասին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնի է դարձել Մոսկվայում իրանական դեսպանության աղբյուրներից։ Նրանց ասելով, «Իրանի արտգործնախարարության ղեկավարի ներկայիս այցն իրենց համար եւս անակնկալ դարձավ»։ Ռուսաստանի մայրաքաղաք այցելության ժամանակ նրան կուղեկցեն ԻԽԿ-ի մի շարք անդամ պետությունների արտգործնախարարներ։ «ԻԽԿ-ի պատվիրակության այցի «արտասովոր բնույթը»», նշել են աղբյուրները, «հարուցված է Հարավսլավիայի շուրջ կարգ բնույթը», «հարուցված է Հարավսլավիայի շուրջ բարդ իրադրությամբ»։ Հենց այս թեման գլխավորը կլինի Ռուսաստանի ղեկավարության հետ արտաքին քաղաքական գերատեսչությունների ղեկավարների բանակցությունների ընթացքում։

ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

ԱՄՆ-ը մտադիր չէ թուլացնել իր ակտիվությունը

Քլինթոնի հատուկ ուղերձը Ալիեւին

ԲԱՔՈՒ, 19 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները մտադիր չէ թուլացնել իր ակտիվությունը հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորման խաղաղ գործընթացում։ Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այդ մասին ասվում է ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնի հատուկ ուղերձում՝ հասցեագրված ադրբեջանական պետության ղեկավար Հեյդար Ալիեւին։

Ինչպես ընդգծված է ուղերձում, որի տեքստն այսօր տարածվել է Բաքվում, ԱՄՆ-ը կշարունակի ԵԱՀԿ-ի մյուս համանախագահների Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի հետ աշխատել այն ուղղությամբ, որ գտնվի խնդրի այնպիսի լուծում, որը համապատասխաներ միջազգային նորմերին եւ հաշվի առներ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ԵԱՀԿ-ի ընդունած սկզբունքները։

ԱՄՆ-ի նախագահի կարծիքով, հիմնախնդրին արդյունավետ լուծում գտնելու համար հակամարտ կողմերը պետք է ի վիճակի լինեն համարձակ ու ոչ սովորական քայլեր ձեռնարկել։ Գլխավոր խնդիրն այն է, գրում է նա, որ Ադրբեջանի եւ Հայաստանի նախագահները, ինչպես նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարությունը կարողանան համաձայնության հասնել այդ տարածաշրջանի վերջնական կարգավիճակի շուրջ հնարավոր փոխզիջման հարցում, իսկ դա կարող է պահանջել, որ կողմերը սկզբունքային մի շարք քայլեր կատարեն որպես վստահության միջոցներ, որպեսզի ճանապարհ հարթեն հիմնական հարցերում համաձայնության հասնելու համար, ասվում է Բիլ Քլինթոնի ուղերձում։

ԱՄՆ-ի նախագահն ընդգծել է, որ իր երկիրը պատրաստ է պաշտպանել անմիջական երկխոսությունը հակամարտության կողմերի միջեւ, ինչպես նաեւ քննարկումը ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբի շրջանակներում։ Նա նաեւ նշել է ԱՄՆ-ի շահագրգռվածությունն Ադրբեջանի հետ համագործակցելու խնդրում՝ Կովկասյան տարածաշրջանում տնտեսական կապերը վերակառուցելու եւ երկրի ժողովրդավարական հաստատությունները ամրապնդելու նպատակով։

Ինչպես հայտնի է դարձել ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին, Հ. Ալիեւը Վաշինգտոն է մեկնելու ապրիլի 22-ին եւ այնտեղ մնալու է 7 օր։

digitised by A.R.A.R.@

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Բացվեց Օձնեցի հայրապետի հուշարձանը

Քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն հաստատելու 1700-ամյակին նվիրված միջոցառումների շարքում ուխտագնացություն սուրբ Հովհան Օձնեցու շիրիմին եւ միաժամանակ հայրապետի գործունեության 1300-ամյակին նվիրված միջոցառումների անցկացումը տեղի ունեցավ ապրիլի 17-ին: Գուգարաց թեմի բազմահազար ուխտավորներ վաղ առավոտյան Վանաձորի սուրբ Աստվածածին եկեղեցու հրապարակից մեկնեցին Օձուն: Երբ հասան գյուղ՝ «Քարի գլուխ» կոչվող վայրում ուխտավորներին աղ ու հացով դիմավորեց Օձունի գյուղապետ Մելիք Այվազյանը, եւ քիչ անց ճիշտ այդ վայրում տեղի ունեցավ ծառատունկ: Այնուհետեւ ուխտավորները թեմի առաջնորդ Տեր Սեպուհ եպիսկոպոս Չուլջյանի եւ հոգեւոր դասի ուղեկցությամբ հասան գյուղի կենտրոն, ուր սպիտակ սավանով ծածկված էր Հ. Օձնեցի հայրապետի հուշարձանը: Ելույթ ունեցան Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը, Գուգարաց թեմի առաջնորդը, 1700-ամյակի գրասենյակի գործադիր մարմնի ատենապետ Մեսրոպ արք. Աշճյանը, գյուղապետ Մելիք Այվազյանը: Բոլորն էլ բարձր գնահատեցին կազմակերպիչների՝ «Թումանյան» բարեգործական ընկերության մտահղացումը, որի նպատակն էր ներկայացնել Օձնեցու գործունեությունն ու նրա կարեւոր դերը: Նա իր գործունեությամբ, մատենագրական վաստակով եւ վարքագծով խոր հետք է թողել հայ ժողովրդի եւ հայոց պատմության մեջ: «Թումանյան» հայրենակցական բարեգործական ընկերության նախագահ Ֆելիքս Կոստանդյանը մեկ-մեկ նշեց այն անձանց, ովքեր իրականացրել են ծրագիրը՝ կանգնեցնել իր ծննդավայր Օձուն գյուղում Հ. Օձնեցու արձանը, վերանորոգել Արդվին գյուղի վանքի քարե տանիքը, տպագրել Օձնեցու կյանքի ու գործունեության մասին պատմող գիրք եւ գրքույկ: Շնորհակալական հատուկ խոսք ասվեց հանձնախմբի նախագահ Հ. Քոչինյանին, Ս. Անտոնյանին, Հ. Թամազյանին, Կ. Դալլաքյանին, Ս. Աբովյանին, Ա. Անանյանին: Օձնեցու արձանի կերտման ու տեղադրման աշխատանքների հիմնական կազմակերպիչն եղել է հանձնախմբի անդամ Մելիք Այվազյանը: «Հ. Իմաստասեր Օձնեցի» գրքի հրատարակման համար շնորհակալական խոսք հղվեց պատմաբան Ս. Պատյանին, բարոյական եւ նյութական օգնության համար պետհամալսարանի աստվածաբանության ֆակուլտետի դեկան Շահե արք. Աճեմյանին, իրենց գյուղի հայրենակիցներին եւ, իհարկե, քանդակագործ Գրիգոր դպիր Նահապետյանին: Երեք մետր բարձրությամբ պղնձապատ երկաթ-բետոնե արձանը լրացրեց Օձուն գյուղում կանգնեցված հուշարձանների՝ Օձունի տաճարի, Մեծ հայրենականում զոհված 426 օձունցիների եւ Արցախի ազատագրման համար զոհվածների հիշատակին կանգնեցված հուշարձանների շարքը: Շնորհավորանքի եւ երախտիքի խոսք ասացին Շահե արք. Աճեմյանը, Մայր աթոռի դիվանապետ Ներսես արք. Պոզապալյանը: Այնուհետեւ ուխտագնացները եւ համագյուղացիները ծաղիկներով զարդարեցին գյուղի հուշարձանները եւ շտապեցին Օձունի եկեղեցի՝ մասնակցելու պատարագին: Պատարագիչն էր Մայր աթոռի միաբան Արշակ աբեղա Խաչատրյանը, քարոզիչը՝ Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ եպիսկոպոս Մարտիրոսյանը: Պատարագից հետո 20 մանուկներ կնքվեցին, իսկ բակում հոգեւոր դասի օրհնությունից հետո բաժանվեց սուրբ մատաղը: Ճաշակելով մատաղը, ուխտագնացները, որոնց թվում էին ուսանողներ Երեւանի բուհերից, մոտակա գյուղերից ու ողջ Գուգարաց թեմից, շուրջ 3800 հոգի շարունակեցին ճանապարհը դեպի Արդվին գյուղ՝ սուրբ Հովհան Օձնեցի հայրապետի շիրիմին այցելության եւ մասնակցեցին հոգեւոր արարողությանը: Ուխտագնացությունը կարեւորեցին, ձեռնարկին աջակցեցին ոչ միայն Գուգարաց թեմը, այլեւ Արագածոտնի թեմի առաջնորդ Նավասարդ եպիսկոպոս Կճոյանը, Շիրակի թեմի առաջնորդական փոխանորդ Փառեն ծայրագույն վարդապետ Ավետիքյանը, Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ եպիսկոպոս Մարտիրոսյանը եւ շատ ու շատ հավատացյալներ:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

Առաջին անգամ Հայաստանում կենդանի դոնորի երիկամի փոխպատվաստում

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Առողջապահության ոլորտում Հայաստանի, Շվեյցարիայի եւ Բելգիայի համագործակցության շրջանակներում իրականացվող «Քույր կենտրոններ» ծրագրով Երեւանի «Արաբկիր» բժշկական կենտրոնում առաջին անգամ հանրապետությունում կատարվել են կենդանի դոնորից երիկամի փոխպատվաստումներ: Վիրահատությունները կատարել են վիրաբույժներ Արա Բաբլոյանը, Սահակ Առաքելյանը եւ բելգիացի բժիշկ Թերի Շապելը: 19-ամյա Ստեփանի վիրահատությունը կատարվել է ապրիլի 14-ին, երիկամը վերցվել է հիվանդի մորից: Ապրիլի 15-ին վիրահատված 26-ամյա Աղասուն երիկամը փոխպատվաստվել է հորից:

Ըստ «Արաբկիր» բժշկական կենտրոնի տնօրեն Արա Բաբլոյանի, յուրաքանչյուր վիրահատություն տեւել է 6 ժամ: Բուն երիկամի պատվաստումը տեւել է 40 րոպե, ինչը, ըստ նրա, լավագույն արդյունք ստանալու ամենահարմար ժամանակահատվածն է: Բաբլոյանը նշեց, որ վիրահատությունները ընթացել են առանց բարդությունների: Ինչպես տղաների, այնպես էլ ծնողների առողջական վիճակը նորմալ է, եւ մի քանի օրից նրանք կտեղափոխվեն ընդհանուր բուժսենյակ:

Վիրահատությունների ծախսերի 90 տոկոսը հոգացել է «Արաբկիր» բժշկական կենտրոնի նույնանուն միացյալ մանկական հիմնադրամը: Միայն 10 տոկոսն են վճարել հիվանդները, որը կազմել է 5 հազար ամերիկյան դոլար: Նշենք, որ օրգանների փոխպատվաստումը չի ֆինանսավորվում պետական բյուջեով, մինչ օրս բացակայում է նաեւ համապատասխան օրենսդրական դաշտը, ինչը նույնպես դժվարություններ է առաջացնում:

1,9 մլն գուլդեն՝ ջրային պաշարների կառավարման համակցված ծրագիր մշակելու համար

Հոլանդիայի կառավարությունը Համաշխարհային բանկի խողովակներով 1,9 մլն գուլդեն է հատկացրել Հայաստանի Հանրապետությանը՝ ջրային պաշարների կառավարման համակցված ծրագիրը մշակելու համար: Մոտակա օրերս այն կվավերացվի ֆինանսների նախարարության կողմից:

Ծրագրի հիմնական նպատակներից են մշակել համընդհանուր բազմասեկտորային պլան (այդ թվում նաեւ բնապահպանական), ջրի կառավարման ոլորտում ջրի բաշխման ինստիտուցիոնալ եւ օրենսդրական դրվածքի որոշակիացումը, ջրօգտագործման համար մշակել հստակ քաղաքականություն:

Ինչպես Ծաղկաձորում ընթացող սեմինարի ժամանակ նշեց բնապահպանության նախարարության ջրային պաշարների պահպանության վարչության պետ Հ. Կիրակոսյանը, այս ծրագրի իրականացման ուշացումը կհանգեցնի չհամաձայնեցված գործողությունների:

Ծրագրի աշխատանքների 90 տոկոսն իրականացնելու են հայ փորձագետները:

ԼԻԼԻԹ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ

Արխիվային վարչության շենքը սպասում է նոր տիրոջը

Երեկ սեփականաշնորհման նախարարությունը, որ հայտարարություն էր ներկայացրել արխիվային վարչության շենքի մասնավորեցման վերաբերյալ, բացեց ծրարների արկղը: Հայտնի դարձան մրցույթի մասնակիցները, որոնք չորսն էին. գործարար Աշոտ Հակոբյանը Արմավիրից, Երեւանի գործնական սոցիոլոգիայի եւ հոգեբանության համալսարանը, «Եվրոսան ույուս» ձեռնարկությունը եւ Երեւանի «Գալիք» համալսարանը: Մրցութային հանձնաժողովի առաջադրած պայմաններն էին շենքի գինը եւ շինարարության սկզբի ու ավարտի ծրագրի ժամկետը: Արխիվային վարչության շենքն անավարտ շինարարության օբյեկտ է, սակայն գտնվում է բավականին շահավետ տեղում՝ Մարշալ Բաղրամյան մետրոյի հարեւանությամբ: Մասնակիցների ներկայացրած փաստաթղթերը համապատասխանում էին մրցույթի պայմաններին:

Աշոտ Հակոբյանը պատրաստվել էր վճարել 5 մլն դրամ, իսկ շինարարությունն իրականացնել ութ ամսում՝ ս. թ. հունիսի 1-ից 2000 թ.-ի փետրվարի 1-ը: Նախատեսվում է շենքն օգտագործել բիզնես կենտրոն հիմնելու նպատակով, ուր կգործի մանկապատանեկան հաստատություն՝ բազմազան խմբակներից բաղկացած, ինչպես նաեւ՝ հյուրանոցային բնույթի գրասենյակներ, որոնք հետագայում կտրվեն վարձակալության: Գործնական սոցիոլոգիայի եւ հոգեբանության համալսարանը կանգ էր առել 27 մլն դրամ գնին՝ շինարարությունը սահմանափակելով ս. թ. հուլիսի 26-ից հաջորդ տարվա օգոստոսի 1-ն ընկած ժամկետում: Համալսարանը հիմնվել է 91-ին եւ պրակտիկ հոգեբաններ է նախապատրաստում: Տարածքային խնդիրներ ունենալով՝ ցանկանում է 2000 թ. ուսումնական տարին դիմավորել նոր մասնաշենքում: Հստակ չէին «Գալիք» համալսարանի պատկերացումները շինարարության ժամկետների վերաբերյալ՝ ս. թ.-ից մինչ 2002 թ., գինը՝ նույնպես 27 մլն դրամ: «Եվրոսան ույուսը» աշխատատեղեր ավելացնելու եւ արտադրության ծավալն ընդլայնելու նպատակով ցանկանում է ձեռք բերել վարչության շենքը՝ ձեռնարկության հիմնական գրասենյակի վերածելով. գինը 9 մլն դրամ է, իսկ շինարարական աշխատանքները կիրականացվեն ս. թ. հոկտեմբերի 1-ից գալիք տարվա հոկտեմբերի 1-ը:

Թեպետ հանձնաժողովն իր որոշումը կարող է կայացնել մեկ ամսվա ընթացքում, սակայն մասնակիցների համբերությունը չչարաշահելու նպատակով հաղթողին կհայտարարի ընդամենը մեկ շաբաթ հետո:

ԱՆԱՀԻՏ ԲԱԲԱՅԱՆ

Հայ ավետարանչական ընկերակցությունը՝ Արցախում

ԱՄՆ-ի «Հայ ավետարանչական ընկերակցության» ներկայացուցչությունն Արցախում գործում է 1995 թ.: ԼՂՀ-ում գրանցված սփյուռքի առաջին կազմակերպությունն է, որի մարդասիրական ծրագրերը խիստ բազմազան են: Ծրագրերը հիմնականում իրականացվում են հանրապետության նախարարությունների հետ համագործակցելով:

Հինգ եւ ավելի երեխաներ ունեցող, ինչպես նաեւ արցախյան գոյամարտում զոհվածների ընտանիքների օգնության ծրագրում այսօր արդեն ընդգրկված են մայրաքաղաքում եւ հանրապետության տարբեր շրջաններում բնակվող 240 ընտանիքներ:

Կազմակերպությունը ստանձնել է «Կարկառ» մանկական հանգստի ճամբարի հովանավորությունը: Ճամբարը գործում է ամռան ամիսներին, որտեղ երեխաների առօրյան կազմակերպվում է հագեցած եւ նպատակասլաց: Ընկերակցությունը մտադիր է առաջիկայում նմանատիպ ճամբար բացել նաեւ Շուշիում:

ԼՂՀ առողջապահության նախարարության հետ իրականացվող ծրագիրը ներառում է մինչեւ մեկ տարեկան 150 երեխաների շուրջօրյա ապահովում սննդով:

«Հայ ավետարանչական ընկերակցության» ներկայացուցչությունն Արցախում ունի նաեւ նախադպրոցական հիմնարկներին սատարելու առաքելություն: Ստեփանակերտում եւ Շուշիում գործող երկու մանկապարտեզներում, կազմակերպության կողմից նյութական օգնություն ստանալու շնորհիվ, երեխաներին պահելու ու խնամելու ծախսավճարները կրկնակի կրճատվել են:

Ստեփանակերտի ծերանոցը եւս դուրս չէ ընկերակցության ուշադրությունից: Այստեղ իրականացվող ծրագիրն ընդգրկում է եւ պարենով ապահովում, եւ վերականգնման աշխատանքներ:

ԼՂՀ շրջաններում իրականացվող վերականգնողական-շինարարական աշխատանքներին նույնպես անմասն չէ «Հայ ավետարանչական ընկերակցությունը»: Մարտակերտի շրջանի Կիչան գյուղում, այս կազմակերպության միջոցով, բոլոր տներում ջուր է անցկացվել, գյուղում բացվել են մանկաբարձական եւ բուժական կետեր, իսկ տնտեսությունն ապահովվել է վառելիքով:

Մարտ ամսից, կրթության եւ գիտության նախարարության հետ համատեղ, կազմակերպությունը Ստեփանակերտում սկսել է անցկացնել հայոց լեզվի, անգլերենի եւ ֆրանսերենի անվճար դասընթացներ:

Ուսուցման գործընթացում ներգրավված են ընդհանուր առմամբ 19 տարբեր խմբեր:

«Հայ ավետարանչական ընկերակցության» գործունեության շրջանակները աստիճանաբար ավելի են ընդարձակվում Արցախում: Իսկ նպատակը նույնն է՝ մարդասիրություն:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ՁՈՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

Սկիզբը էջ 1

Տնտեսության զարգացումը բնութագրվում է հիմնականում տնտեսության 5 բազային ճյուղերի՝ արդյունաբերություն, գյուղատնտեսություն, շինարարություն, տրանսպորտ, առեւտուր, թողարկած արտադրանքի եւ ծառայությունների ծավալների հարաբերակցությամբ: Փաստենք, որ հանրապետությունում նկատվում է արդյունաբերական արտադրանքի արտադրության անկում: Եթե 98 թ. առաջին եռամսյակում նախորդ տարվա համեմատ արդյունաբերական արտադրանքի աճը շատ փոքր, սակայն աճ է նկատվել, ապա հաջորդ ամիսներին այդ աճը սկսել է նվազել, իսկ օգոստոս ամսից սկսած՝ գրանցվել է անկում: 98 թ. 97-ի համեմատությամբ արդյունաբե- շահութաբեր, այլ վնասաբեր: Ինչ վերաբերում է տնտեսության չհաշվառվող կամ ավանդաբար ստվերային կոչվող մասին, ապա ըստ վիճակագրության նախարարության՝ այն կազմում է ՀՆԱ 40 տոկոսը, իսկ 98-ին կառավարությանը հաջողվել է 17 տոկոսով նվազեցնել: Եթե իրոք դա ճիշտ է, ապա առավել եւս ակնհայտ է, որ հարկային դաշտի ընդլայնումով ապահովել աճող բյուջետային ծախսերը անհնար է: Բյուջետային ծախսերի ապահովման միակ ճանապարհը տնտեսական աճն է:

Անկման փաստագրություն

96 թ. միջին տարեկան գներով ՀՆԱ-ն կազմել է 730 մլրդ դրամ: Հայաս- է նախորդ տարիների համեմատ արտադրության ծավալների եւ աճի տեմպերի նկատելի անկում: Հատկապես անկումը մեծ է հացի արտադրության ոլորտում, ուր 97-ի համեմատ արտադրության ծավալները կրճատվել են գրեթե 50 տոկոսով, իսկ հացահատիկի վերամշակման ձեռնարկություններում՝ 42,5 տոկոսով:

Աշխատատեղերն արդյունաբերության ոլորտում կրճատվում են

Աշխատատեղերի ստեղծումը համարվում է ցանկացած կառավարության եւ նրան իշխանության բերած քաղաքական ուժի կամ դեմքի ծրագրի անկյունաքարը: Ի վերջո աշխատա- թյան զարգացմանը խոչընդոտող հիմնական գործոնը հարկային պարտքերի բեռն է՝ ուռճացված տույժ-տուգանքներով: Դրանք բազմակի գերազանցում են ակտիվները: Ուժերի նման դասավորության պարագայում անհույս լավատես պետք է լինել՝ մտածելու, թե հայաստանյան որեւիցե ձեռնարկություն կկարողանա՞ երբեւէ վճարել անընդմեջ աճող հարկային պարտքը պետբյուջեին: Իբրեւ փրկօղակ՝ Հայկ Գեւորգյանն առաջարկում է սառեցնել ձեռնարկությունների հարկային պարտավորությունները մի քանի տարով, որի ընթացքում խիստ վերահսկողություն հաստատել ընթացիկ հարկերի վճարման վրա: Ըստ Հայկ Գեւորգյանի եւ ԱԺ ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսա-

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

1999 թ. բյուջետային առաջին եռամսյակը ավարտվեց ոչ հուսադրող արդյունքներով

րական արտադրանքի ծավալները կազմել են 97,5 տոկոս: Աճ գրանցվել է գյուղատնտեսությունում՝ 113,1 տոկոս եւ շինարարությունում՝ 111 տոկոս: Գյուղատնտեսության ոլորտում աճն ապահովվել է բուսաբուծական արտադրանքի ավելացման հաշվին, իսկ շինարարությունում պայմանավորված է բնակշինարարության աճով: Երկարաժամկետ շինարարական անկումից հետո 98 թ. առաջին անգամ կապիտալ շինարարության ծավալները աճեցին:

Հայաստանը գյուղատնտեսական երկիր չէ եւ բնակլիմայական պայմանների պատճառով չի կարող հավակնել նման կարգավիճակի, ուստի երկրի տնտեսական առաջընթացի ուղղակի վկայություն կարող են լինել արդյունաբերության ոլորտի ցուցանիշները: 99 թ. առաջին եռամսյակի նախնական արդյունքներն ապացուցում են, որ արդյունաբերական արտադրանքի արտադրության անկումը շարունակվում է: Տագնապահարույց է նաեւ այն հանգամանքը, որ չնայած ՀՆԱ-ի կառուցվածքում հարկային մուտքերի որոշակի կայունացման, պետբյուջեի եկամուտների եւ ծախսերի միջեւ խզումը 97 թվականի համեմատությամբ աճել է 1,6 տոկոսային կետով: Ընթացիկ տարվա առաջին եռամսյակում այդ խզումն ավելի մեծ է: Իսկ արդյունաբերական ոլորտի ցուցանիշները փաստում են, որ եկամուտների եւ ծախսերի միջեւ խզումը հակված է խորանալու: Զուտ հարկերի աճի հաշվին ապահովել բյուջետային եկամուտները այլեւս դառնում է անհնար, քանզի կա մի շեմ, որի գերազանցումից հետո հարկային ծախսերը սկսում են ոչ թե աճել, այլ նվազել, որովհետեւ հարկման կամ հաշվառման ոլորտում գտնվող տնտեսվարողների համար ձեռնարկատիրական գործունեությունը դառնում է ոչ թե

տանի արդյունաբերության լոկոմոտիվն արդեն 10 տարի շարունակ համեմատաբար կայուն պարբերականությամբ գործող երկու տասնյակ խոշոր արդյունաբերական ձեռնարկություններն են, որոնց արտադրանքի աճն էլ ապահովում է ՀՆԱ-ի էական հատվածը: Սակայն 98 թ. արդյունաբերական արտադրանքի ծավալների անկումը գրանցվեց ի հաշիվ հենց այս ձեռնարկությունների եզրնթացի: Այսպես, եթե 97 թ. հունվար-դեկտեմբերին արդյունաբերական այդ ձեռնարկությունները թողարկել են 60,1 մլրդ դրամի արտադրանք, ապա 98 թ. նույն ժամանակահատվածում՝ ընդամենը 31,8 մլրդ դրամի: Պակաս է արտադրվել 28 մլրդ դրամի արտադրանք: Չմոռանանք նաեւ, որ այս ձեռնարկությունները բաժանվում են երկու խմբի. 1) դեպի արտաքին շուկա ուղղված եւ 2) հանրապետության ներքին շուկայում սպառում ունեցող: Հայաստանի արտահանումն ապահովող ձեռնարկություններում վիճակն առավել քան տագնապալի է, արտահանման ծավալները կրճատվում են, ինչն ավելի է խորացնում բացասական առեւտրային հաշվեկշիռը: Վերլուծաբանները արտահանող ձեռնարկությունների անկումը 98 թ. հիմնականում պատճառաբանում են ՌԴ օգոստոսին սկիզբ առած ֆինանսական (հատկապես վճարային) ճգնաժամով, որի հետեւանքով մեր ձեռնարկություններն իրենց արտադրանքն առաքել են Ռուսաստան, բայց համապատասխան գումարները չեն ստացել: 98 թ. նախորդ տարվա համեմատ արտահանող ձեռնարկությունները չեն թողարկել 15 մլրդ դրամի արտադրանք:

Սննդի եւ տեղական վերամշակման ձեռնարկությունների արտադրանքը հիմնականում սպառվում է ներքին շուկայում: Այստեղ եւս արձանագրվել տեղերն են որոշում հասարակության սոցիալական կեցության մակարդակը, այսինքն՝ պետության կայունությունը: 98 թ., նախորդ տարվա համեմատ, արդյունաբերությունում տեղի է ունեցել արդյունաբերաարտադրական անձնակազմի թվի կրճատում, ինչը շարունակվել է այս տարվա առաջին եռամսյակում: Ըստ ձեռնարկություններից ստացված հաշվետվությունների՝ անձնակազմի, իմա՝ աշխատատեղերի նվազումը կազմել է 7,8 տոկոս: Հաշվի առնելով գործազրկության ներկայիս բարձր տոկոսը, այս միտումն ավելի է հաստատում Հայաստանի՝ ճգնաժամային իրավիճակում գտնվելու գնահատականները:

Ամենաբարվոքը մետալուրգիական արդյունաբերությունն է, ուր գրանցվել է աճ՝ 159,4 տոկոս: Քիմիական արդյունաբերության, սարքաշինական, էլեկտրատեխնիկական, ռադիոէլեկտրոնիկայի, կապի միջոցների արդյունաբերական ձեռնարկություններում արտադրանքի ծավալների նվազումը հասնում է մինչեւ 61 տոկոսի՝ բնականաբար կրճատվել են նաեւ այս ոլորտների աշխատատեղերը:

Այս մտահոգություններով թելադրված՝ ապրիլի 13-ին տեղի ունեցավ Հայաստանի առեւտրի եւ արդյունաբերության նախարարության կոլեգիայի նոր կազմի անդրանիկ նիստը, ուր ընդլայնված հաշվետվություն ներկայացրեց նախարար Հայկ Գեւորգյանը: Գնահատականները հստակ էին. 1) Առկա է ոչ միայն ներքին առաջարկի, այլեւ պահանջարկի անկում, որ նպաստում է հասարակության եկամուտների շարունակական նվազում, իմա՝ աղքատության խորացում, բ) փոշիանում է կադրային ներուժը, գ) արդյունաբերական ձեռնարկությունները շրջանառու միջոցների խրոնիկական պակասորդ ունեն, դ) արդյունաբերու- կան մշակման հանձնաժողովի գնահատականների՝ սառեցնելով պարտքերը կամ դրանք օրենսդրորեն ձեւակերպելով իբրեւ հարկային վարկ, հնարավոր կլինի ստանալ 25-30 տոկոս արտադրության եւ իրացման ծավալների ավելացում՝ առանց հավելյալ կապիտալ ներդրումների: ե) Հայաստանի տնտեսությունը կարոտ է ներդրումների, եւ շրջանառու միջոցներ չունեցող ձեռնարկություններն անընդմեջ բիզնես-ծրագրեր են գրում, ներկայացնում տարբեր ատյանների: Սակավաթիվ երջանիկներին է լոկ բախտ վիճակվում ինչ-որ գումարներ ներգրավել: Մենք շատ ենք խոսում օտարերկրյա ներդրողներին Հայաստան բերելու մասին, ինչը կարեւորագույն խնդիր է, բայց մոռանում ենք հանրապետության ներքին ֆինանսական հնարավորությունները: Արդյունաբերության նախարարը հավատացած է՝ եթե հայաստանյան արդյունաբերության մեջ ներգրավվեն երկու-երեք խոշոր տեղական ներդրող, ապա դա առավել տպավորիչ գովազդ կլինի օտարերկրյա ներդրողների համար, քան տարբեր երկրներում կազմակերպվող բիզնես-ֆորումներն ու արդյունաբերական արտադրանքի ցուցահանդեսները, որոնք, կարծում ենք, շատ ավելի ծախսատար են, քան օգտակար գործունեության գործակից ունեցող: զ) Սեփականաշնորհման ոլորտում պետք է նոր ուղեգիծ որդեգրել՝ սեփականաշնորհման նախապատրաստելով ձեռնարկությունները՝ վերակազմավորելով դրանց պարտքերը եւ սեփականաշնորհման անհրաժեշտ ու բավարար պայման համարել արտադրողականության բարձրացումը:

Սա հայելիների աշխարհից դուրս գտնվող մեր տնտեսության պատկերն է՝ առանց ազատականության եւ կառուցվածքային բարեփոխումների կեղծ դափնեվարդերի:

Վարդան Օսկանյանը կմեկնի Բոստոն

Ապրիլի 22-ին արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը ժամանելու է Բոստոն: Այս մասին **«Ազգին»** տեղեկացրեց ԱԳՆ խոսնակ Արա Պապյանը: Նույն օրը նախատեսվում է պրն Օսկանյանի հանդիպումը Մասաչուսեթսի նահանգապետ Փոլ Սելուչիի հետ: Նա նաեւ ելույթ կունենա նահանգային օրենսդիր իշխանության առջեւ, որի նվիրված կլինի 1915 թ. Հայոց ցեղասպանությանը: Երեկոյան Օսկանյանը կհանդիպի հայ համայնքի ղեկավարության հետ: Այն նվիրված կլինի Հայաստան-սփյուռք հարաբերություններին, կքննարկվեն նաեւ սեպտեմբերին Երեւանում կայանալիք Հայաստան-սփյուռք խորհրդաժողովին առնչվող խնդիրներ:

Ա. Ա.

Երեւանում շուքով նշվեց Սիրիայի ազգային տոնը

Սիրիայի Արաբական Հանրապետության ազգային տոնը մեծ շուքով նշվեց Երեւանում:

Շաբաթ, 17 ապրիլի երեկոյան սիրիական դիվանագիտական անձնակազմը, գլխավորությամբ դոկտ. Համեդ Հասանի, Բաղրամյան պողոտայի դեսպանության շենքում հյուրընկալեց Հայաստանի պետական, քաղաքական ու մշակութային ներկայացուցիչներին: Հյուրերի մեջ էին վարչապետ Արմեն Դարբինյանը, արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանը, մշակույթի, սպորտի ու երիտասարդության հարցերի նախարար Ռոլանդ Շառոյանը, քաղաքական կուսակցությունների ներկայացուցիչներ, Եգիպտոսի, Լիբանանի, Հունաստանի, Բրիտանիայի, Ուկրաինայի, Ռուսաստանի դեսպանները, մի շարք երկրների դիվանագիտական բարձրաստիճան դեմքեր, զանգվածային լրատվության ներկայացուցիչներ:

Հայաստանի ու Սիրիայի ազգային հիմների ունկնդրումից հետո տեղի ունեցավ արաբական ձոխ հյուրասիրություն՝ զրույցի ու շփման ջերմ մթնոլորտում: Վարչապետ Արմեն Դարբի-

նյանն ու դեսպան Համեդ Հասանը մաղթեցին հայ-սիրիական բարեկամական հարաբերությունների առավել զարգացում ու լայն համագործակցություն բոլոր բնագավառներում: Ընդունելությունը տեւեց մինչեւ ուշ գիշեր:

Շաբաթօրյա այս ընդունելությանը հաջորդեց կիրակի, 18 ապրիլի երեկոյան ազգային օպերայի եւ բալետի թատրոնում տեղի ունեցած համերգահանդեսը:

ՀԱՄՈ ՄՈՍԻԿՅԱՆ

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ինչ կա չկա այսօր

Այսօր «Հայաստան» հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհուրդը կուղեւորվի Արցախ, որտեղ տեղի կունենա հիմնադրամի 8-րդ նիստը: Նիստի օրակարգում հիմնադրամի նոր կանոնադրության ընդունումն է, ծրագրային հաշվետվության քննարկումները եւ ընդունումը, ծրագրերի հետագա կազմակերպման, ինչպես նաեւ ազգային տուրքի մարաթոնի կազմակերպման հարցերը:

Այս տարի «Հայաստան» հիմնադրամը Արցախում իրականացնում է Վաղուհաս գյուղի դպրոցի (Արգենտինայից Հովսեփ Թախթայի բարերարությամբ), Գորիս-Ստեփանակերտ մայրուղու Շուշի-Ստեփանակերտ հատվածի կառուցումը: Շուտով կսկսվի Ակնաբերդ գյուղի ջրագծի կառուցումը (գերմանահայ համայնքի միջոցներով):

Այսօր Ստեփանակերտում բացվելու է ֆիզիկա-մաթեմատիկական գիշերօթիկ դպրոցի համալիրը (դպրոցի շենք եւ հանրակացարան), կանադահայության նվիրատվությամբ:

Այսօր Սեւանի «Մոտել» հանգստյան տանը կբացվի երկօրյա գիտաժողով՝ «Միջկառավարական ֆինանսական հարաբերություններ եւ տեղական ֆինանսական կառավարում» թեմայով: Գիտաժողովը կանդրադառնա տարածքային ֆինանսական ինքնակառավարման հայեցակարգին եւ վարչական նկատառումներին, քաղաքական ուժի աճին նպաստող ապակենտրոնացման ռազմավարությանը, կառավարության տարբեր մակարդակների միջեւ գործառնական պարտականությունների հստակ մոտեցմանը: Գիտաժողովը նախաձեռնել են ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), կրթության զարգացման ակադեմիան (AED) եւ Համաշխարհային բանկը:

Այսօր, ժամը 11:00-ին ՀՕՖ հայաստանյան մասնաճյուղի գրասենյակում տեղի կունենա մամուլի ասուլիս՝ նվիրված Հայ առաքելական եկեղեցու ԱՄՆ Արեւելյան թեմի Հայ օգնության ֆոնդի 10-ամյակին:

Ժամը 12:00-ին Արմենպրեսի մամուլի սրահում կնշվի «Հայացք Երեւանից» ամսագրի հիմնադրման մեկ տարին:

Դարձյալ ժամը 12:00-ին կոմերիտմիությունը կազմակերպում է երթ՝ ընդդեմ Հարավսլավիայի ռմբակոծության եւ ՀՀ նախագահի՝ ՆԱՏՕ-ի 50-ամյակին նվիրված տոնակատարությունների մասնակցության:

Թատերական գործիչների միությունում ժամը 15:00-ին տեղի կունենա Սպենդիարյանի անվան օպերայի եւ բալետի թատրոնի մենակատար Միհրան Երկաթին նվիրված ցերեկույթ:

Ա. Ա.

Ճշտում. «Ազգի» շաբաթօրյա համարի երկրորդ էջում տպագրված «Ընտրությունների լուսաբանումը լրատվամիջոցներով անաչառության կասկածներ է ծնում» թղթակցության մեջ ընտրական օրենսգրքի նախագծի համահեղինակ Հրանտ Թովմասյանը ներկայացվել է որպես Սահմանադրական դատարանի անդամ: Երեկ խմբագրություն զանգահարեց պրն Թովմասյանը եւ հայտնեց, որ ինքը Սահմանադրական դատարանի անդամ չէ: Թյուրիմացության համար ներողություն ենք խնդրում:

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՐՑՈՒՄ

Քրիստոնեական գաղափարախոսության 1700-ամյակը

Կուսակցությունները քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու հոբելյանի մասին

2001 թվականին Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու տարեդարձն ամենայն հավանականությամբ կդիմավորենք ԱԺ-ի այն կազմով, որը կհամալրվի մայիսի 30-ի խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքում: Ազգային ժողովի ընտրություններին առաջադրված 21 կուսակցություններից եւ դաշինքներից մի քանիսին (ըստ մեզ՝ քաղաքական դաշտի կարեւոր ուժերին) առաջարկել ենք ներկայացնել, թե նախընտրական ծրագրահենքերը կազմելիս իրենց նկատի ունեցե՞լ են 1700-ամյակը եւ ինչպե՞ս են արժեքավորում:

1700-ամյա քրիստոնեական ավանդույթները ենթադրում են արդար ընտրություններ

ԱՐՇԱԿ ՍԱԴՈՅԱՆ (ԱԺՄ)

Դուք կամենում եք պարզե՞լ կուսակցությունների վերաբերմունքը քրիստոնեության նկատմամբ ընդհանրապես, Հայ առաքելական եկեղեցու նկատմամբ մասնավորապես, թե՞ ուզում եք որոշել կուսակցությունները որքան միջոցներ եւ եռանդ կծախսեն քրիստոնեության հոբելյանը արժանապատիվ դիմավորելու համար: Բնական է, որ արժանապատիվ դիմավորելը կապված է նաեւ մեծ նյութական միջոցների հետ: Թե որքան նյութական միջոցներ կգտնենք մինչեւ այդ տարեթիվը, եւ արդյոք երկիրը դուրս կգա՞ խորացող ճգնաժամից, հնարավորություն կունենա՞նք որպես զարգացող, բարգավաճող երկիր արժանավոր դիմավորելու 1700-ամյակը, թե ոչ, կախված է ոչ թե տվյալ պահին կուսակցությունների մտադրությունից, այլ թե ինչպիսի գործադիր իշխանության համակարգ կձեւավորվի, եւ որքանով արդար ընտրված իշխանություններ կլինեն:

Մեր ծրագրում կա մի կարեւորագույն դրույթ. ազգի գիտակցված, երբեմն նույնիսկ չգիտակցված շահերն ու նպատակները պետք է դրված լինեն մեր գործունեության հիմքում: Եվ քանի որ հարյուրամյակների, արդեն հազարամյակների քրիստոնեական ավանդույթներով ձեւավորված ազգ ենք, մեր գործունեությունը մոտ պետք է լինի քրիստոնեական ավանդույթներին՝ արդար հասարակության, արդար իշխանությունների սկզբունքին:

Կոմկուսը վերագնահատել է եկեղեցին՝ որպես ազգային-մշակութային արժեք

ՍԵՐԳԵՅ ԲԱԴԱԼՅԱՆ (ՀԿԿ)

ՀԿԿ-ն Հայաստանի միակ աթեիստական կուսակցությունն է, բայց մեր ծրագրում գրված է, որ մենք արժանին ենք տալիս Հայ առաքելական եկեղեցուն, որպես հայ ժողովրդի մշակութային, կրոնական, պատմական կարեւորագույն ինստիտուտի, որպես հայ ժողովրդի տարբեր հատվածները միավորողի: Բարձր ենք դասում եկեղեցու դերը, այնինչ 1700-ամյակը միայն կրոնական տոն չէ: Դա մեր պետության, նրա մշակույթի, գաղափարախոսության եւ ազգային ավանդույթների վերահաստատման օրն է:

Մեր պետության (ենթադրվում է՝ ԽՍՀՄ) առաջին տարիներին կրոնի եւ պետության միջեւ եղել են անհամաձայնություններ: Եկեղեցին համարվել է հետադիմական ուժ, եւ երեւի ճիշտ ենք եղել, բայց վերագնահատվել է որպես ազգային-մշակութային արժեք: Ինչեւէ, ԽՍՀՄ-ը, կարծում եմ, կարող էր եւ պատրաստվում էր անհամեմատ մեծ մասշտաբներով եւ ճոխությամբ նշել 1700-ամյակը:

1700-ամյակը միջազգային խանդի տեղիք չպետք է տա

ՀՐԱՆՏ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ (ՍԻՄ)

Սահմանադիր իրավունք միությունն իր ծրագրային դրույթներում գտնում է, որ մեր ժողովուրդը հոգեւոր կերտվածքով քրիստոնյա է, եւ որ Հայ առաքելական եկեղեցին մեր հոգեւոր դաստիարակիչն է: Բայց ինչ վերաբերում է 1700-ամյակին, ապա նախընտրական պլատֆորմում առանձին կետ չունենք: 1700-ամյակի նկատմամբ վերաբերմունքը, բնականաբար, դրական է, միջոցառումներին մենք մասնակցելու ենք որքանով կարողանանք: Մեր համախոհներից կան մարդիկ, որոնք իրենց գործունեության շրջանակներում պատրաստվում են մասնակից լինել այդ տոնակատարություններին:

2001 թվականը քրիստոնեության ընդունման 2000-ամյակն է: Մենք պետք է հաշվի առնենք այդ, քանզի առանձին շեշտելով 1700-ը քրիստոնյա աշխարհում որոշակի միջազգային խանդ է առաջանում: Անհրաժեշտ է տանել զուգահեռներ, շեշտելով, որ 1700-ամյակը շատ կարեւոր է 2000-ամյակի ֆոնին:

1700-ամյակը ազգային միասնության տոնն է

ԱՐՄԵՆ ՌՈՒՍՏԱՄՅԱՆ (ՀՅԴ)

Մեր համոզմամբ Հայ առաքելական եկեղեցին այն կառույցն է, որը մեր ողջ պատմության ընթացքում նպաստել է ոչ միայն ազգի ինքնապահպանմանը, այլեւ նպաստել է մեր միասնության պահպանմանը: Դավանաբանական եւ ավանդական ամրությամբ, որն ունի Հայ եկեղեցին, նա ի վիճակի է եւ պետք է դիմագրավի այն օտար գաղափարներին, որոնց ներթափանցմանը խթանում են աղանդները: Դրանք խախտում են մեր ազգային միասնությունը:

1700-ամյակը նշանակալի է ոչ միայն Հայաստանի եւ հայերի համար: Այն ողջ աշխարհը պետք է ընդունի որպես հայ ազգի առաջադեմ հաղթանակ, քանզի եղել ենք պետականորեն առաջին քրիստոնյա ազգը:

Կուսակցությունները պատասխանատու չեն այս հարցում

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ (ՀՀԿ)

Մինչ Նախընտրական միավորում կազմելը մեր երկու կուսակցություններն առանձին-առանձին ծրագրեր ունեին: Այժմ ընթանում են քննարկումներ եւ խորհրդակցություններ:

Մեր կուսակցությունը, որպես քաղաքական ուժ եւ որպես հայկական (քրիստոնեությունը հայկական է մեզանում) եւ որպես հավասարակշռված, պատրաստվում է մասնակցել տոնախմբություններին: Բնական է, որ 1700-ամյակի նկատմամբ մեր տեսակետը կարտացոլվի Նախընտրական բլոկի ծրագրում նույնպես՝ անկախ ՀԺԿ-ի ծրագրում նման դրույթի առկայությանը:

Այնուհանդերձ, մենք կարծում ենք, որ կուսակցությունները չեն, որ պետք է պատասխանատվություն վերցնեն եւ կատարեն այդ տոնը: Պետականորեն ստեղծված է հանձնաժողով, եւ մենք պարզապես պետք է մասնակից լինենք ընդհանուր ծրագրին:

Եկեղեցու եւ պետության համատեղ ջանքերն անտարակույս կարդարացվեն

ՌՈՒԲԵՆ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ (ԻՄ)

Լինելով քրիստոնեավարներ՝ մենք բոլոր միջոցառումներին դրական ենք վերաբերվում: Որպես ռազմավարական կարգախոս մենք ասում ենք, որ ապագան քրիստոնեավար Հայաստանինն է: Այսինքն, այն սկզբունքներն ենք որդեգրում, որոնք կան քրիստոնեության գաղափարախոսության մեջ: 1700-ամյակը ընկալում ենք որպես ազգային, եւ ոչ թե միայն եկեղեցական տոն: Պետության բացակայության պայմաններում եկեղեցին մեծ դեր է կատարել ազգապահպանման գործում:

Ինչ վերաբերում է տոնակատարություններին, ցավոք սրտի այդ գործին մենք մասնակից չենք, որովհետեւ մեզ այդ հարցով չեն դիմել: Բոլոր միջոցառումները կազմակերպվում են պետական մակարդակով, եւ կարծում եմ, որ եկեղեցու եւ պետության հնարավորությունների եւ միջոցների միասնությունը կտա դրական արդյունք:

301-ին մենք ընդունել ենք քրիստոնեական ավանգարդը

ԱՐԱՄ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ (ՀՀՇ)

Անկեղծ ասած, հարցն անսպասելի էր, որովհետեւ ՀՀՇ-ն լինելով քաղաքական ուժ, քաղաքական կուսակցություն, երեւի թե վերաբերմունք չարտահայտի: Ինձ թվում է, որ գործադիր իշխանություններն այս առումով անհրաժեշտն անում են: Վերջին տարիներին բյուջեում կան, լինում են 1700-ամյակին հատկացված գումարներ:

Որպես անհատ եւ պատգամավոր ես եղել եմ 1700-ամյակին վերաբերող միջոցառումների նախաձեռնողը եւ կազմակերպիչը: Այդ կապակցությամբ հանդիպել եմ նաեւ Հռոմի պապի հետ: Այս գործունեությունը լիովին համընկնում է ՀՀՇ-ի դիրքորոշմանը եւ բխում է կուսակցության դրույթներից: Ես ղեկավարում եմ նաեւ զուտ մշակութային մի հասարակական կազմակերպություն, որը կոչվում է «Art 1700»: Դա ավանգարդ արվեստը հովանավորող կազմակերպություն է, որի նպատակներից մեկը 2001-ին Հայաստանում համաշխարհային բիենալե կազմակերպելն է:

Մենք քրիստոնեությունը դիտում ենք որպես ավանգարդ երեւույթ՝ ժամանակից առաջ ընկած արվեստի նմանությամբ: Փաստորեն 301-ին երկրագնդի վրա ստեղծվել է մի կղզյակ, որտեղ, շրջապատին հակադրվելով, պետականորեն եւ գիտակցաբար քրիստոնեական առաջադեմ գաղափարներն ընդունվել են որպես պետական քաղաքականություն:

1700-ամյակը ոչ այնքան Հայ եկեղեցու, որքան հայկական պետականության տոնն է

ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ (ՌԱԿ)

Նախ՝ ընդհանուր կարգի մի դիտողություն. հասարակական կարծիքի մոտ տիրում է այն թյուր տպավորությունը, թե 1700-ամյակը հայ ժողովրդի քրիստոնեության «դարձի» տարեդարձն է, այնինչ 301 թվականը մինչ այդ արդեն Հայաստանում լայն տարածում գտած քրիստոնեության որպես պետական կրոնի նվիրագործման թվականն է: Երկրորդ՝ առավել տարածված է այն կարծիքը, թե քրիստոնեությունը ժամանակին հայկական պետությանը պարտադրվեց քրիստոնյա գործիչների ջանքերով: Մինչդեռ գիտական վերլուծությունները ցույց են տալիս, որ հայոց արքունիքը եւ անձամբ Տրդատ թագավորը քրիստոնեությունն ընդունեցին որպես պետական-ազգային գաղափարախոսություն: Այսինքն՝ 1700-ամյակը որքան Հայ եկեղեցու, նույնքան եւ ավելի հայկական պետականության տոնն է: Հետեւաբար տոնակատարությունների նախապատրաստության ներկա փուլում անհրաժեշտ է փոխել շեշտադրումները եւ 2001 թ.-ին աշխարհին ներկայանալ իբրեւ 1700-ամյա այդ գաղափարախոսության ավանդապահ: Ճիշտ է, այժմ հայկական պետությունն անջատ է եկեղեցուց, սակայն նկատի ունենալով 1700-ամյա այդ ժառանգությունը, մեր պետությունը պետք է ներկայանա իբրեւ քրիստոնեական լավագույն արժեքներ կրող:

Ռամկավար Ազատական կուսակցությունն ակնկալում է, որ հայկական պետությունը վերջապես կսահմանի իր գաղափարախոսությունը, հաշվի առնելով ոչ միայն մարդկության առաջավոր փորձը, այլեւ 1700 տարիների ընթացքում ստեղծված քրիստոնեական արժեքները, որպես միավորող ազդակ՝ հայ ժողովրդի կյանքում Հայ եկեղեցու կատարած դերը, որի լույսի ներքո անհեթեթ է նույնիսկ եկեղեցու ներսում այսօր գոյություն ունեցող երկփեղկումը:

Վերջում մի ցանկություն՝ չպետք է հասարակացնել 1700-ամյակը, ինչպես շատ ու շատ տոներ ու տարեթվեր մեր մեջ: Զուսպ եւ արժանապատիվ կեցվածքով պետք է վեր հանել 1700-ամյա քրիստոնեական արժեքները նախ մեզ՝ մեր ժողովրդի համար, եւ այնուհետեւ՝ արտաքին աշխարհի:

ՄԱՐԻԱՄ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ՊՈԼԻՍ

Հովվապետական անդրանիկ այցելություն Հաթայի եկեղեցիներ

Թուրքիո հայոց պատրիարք Մեսրոպ արք. Մութաֆյանը մարտի 25-29-ին հովվապետական իր անդրանիկ այցելություններն է կատարել Հաթայի (Նախկին Իսկենդերուն) հայկական եկեղեցիները, հաղորդում է Պոլսում լույս տեսնող «Ակօս» քաղաքական-հասարակական երկլեզու շաբաթաթերթը: Այցելության ընթացքում տեսակցություն է ունեցել Հաթայի նահանգապետ Գյոխան Այդների մուֆթի Հանիֆ Պուրուն Հոջաէֆենդու, Սամանդաղի գավառապետի եւ քաղաքապետի հետ: Տեսակցությունները հեռարձակվել են TRT-ի եւ թուրքական մամուլի կողմից:

Այցելության առաջին օրը պատրիարք հայրը ընդունել է Քըրըխանի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու ծխական խորհուրդը: Քննարկվել է եկեղեցու վերանորոգման անհրաժեշտության հարցը: Ապա հոգեհանգստյան կարգ է կատարվել տեղվույն գերեզմանատանը: Շաբաթ օրը՝ մարտի 27-ին, Նորին ամենապատվությունն այցելել է Իսկենդերունի Ս. Քառասուն Մանկունք եկեղեցի, որտեղ նրան դիմավորել են աղ ու հացով: Հրաշափառ արարողությունից հետո մատուցվել է պատարագ, որի ընթացքում հավուր պատշաճի քարոզ է կարդացել պատրիարքը:

Նույն օրը երեկոյան հոգեւոր պետն այցելել է Անտիոքի Ս. Պետրոսի քարայր-մատուռը, որտեղ կատարվել է երեկոյան ժամերգություն: Ապա նա այցելել է կաթոլիկ եւ ուղղափառ եկեղեցիները: Վերջինիս մեջ պատրիարք հայրը լանջախաչ կրելու արտոնություն է շնորհել Բավղոս ավագ քահանային:

Հաջորդ օրը Նորին ամենապատվությունն այցելել է Վաքըֆլըգյուղ, որտեղ նրան դիմավորել են դհոլ-զուռնայով, պարով, աղ ու հացով եւ սպիտակ աղավնիներ երկինք բաց թողնելով: Հրաշափառ արարողությունից հետո նա պատարագ է մատուցել եւ քարոզել: Երգեցողությանը մասնակցել են գյուղի փոքրիկ դպիրներն ու դպրուհիները:

Երկուշաբթի օրը՝ մարտի 29-ին, ավարտելով իր հովվապետական այցելությունը Հաթայ, պատրիարք հայրը վերադարձել է Սուրբ աթոռ:

Հ. Օ.

Երկքաղաքացիություն

Արդեն մի քանի ամիս Հայաստանում նվազել են վեճերն ու քննարկումները երկքաղաքացիության շուրջ: Միայն երբեմն որեւէ քաղաքական գործիչ դրա վրա ուշադրություն հրավիրելով փորձում է հանգստացնել ազգայնականներին առանց մասնավորեցնելու, թե այս դեպքում հարկային, զինվորական եւ այլ պարտավորությունների ինչ սկզբունքներ են գործելու: Մինչդեռ անցյալ գարնանը, Հայաստանի երկրորդ նախագահի ընտրությունից անմիջապես հետո, Հարավային Կալիֆոռնիայի հայկական կենտրոններում եւ կրպակներում տարածվեց հետեւյալ կտրոնը, որի վրա գրված է. «Հայաստանի քաղաքացիությունն ունենալն իմ իրավունքն է՝ իմ հայկական ծննդով: Հայաստանի օրենսդիր իշխանություններից պահանջում եմ ընդունել երկքաղաքացիության մասին օրենքը»:

Կտրոնը կարելի է վերադարձնել Լոս Անջելեսում տպագրվող «Լույս» շաբաթաթերթի խմբագրություն:

AIM
փետրվար

digitised by A.R.A.R.@

ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎ

1999. Հայերը դարաշրջանի շեմին

Այս անունն է կրում ապրիլի 29-ին եւ 30-ին Բրյուսելում, Եվրոպական խորհրդարանում տեղի ունենալիք կոնֆերանսը, որին մասնակցելու են մեծ թվով հայկական կազմակերպություններ եւ անհատներ, բարձրաստիճան պաշտոնյաներ: Բելգիայի հայերի կոմիտեի՝ Եվրոպայի հայկական կազմակերպություններին եւ անհատներին հասցեագրված տեղեկագրից հայտնի է դառնում, որ ի թիվս այլոց ներկա են լինելու Եվրախորհրդարանի նախագահը, ՀՀ եւ ԼՂՀ արտգործնախարարները: Մայիսի 1-2-ին կոնֆերանսին հաջորդելու է նոր ստեղծված Եվրոպայի հայկական միությունների ֆորումի տարեկան առաջին խորհրդաժողովը: «Եվրոպայի միավորման պայմաններում բնական է, որ հայերը նույնպես պետք է ձգտեն ամրապնդել եվրոպական սփյուռքի տարբեր հատվածներն իրար միավորող կապերը»: «Մենք կարող ենք իրարից շատ բան սովորել տարբեր բնագավառներում, գնահատել Եվրոպայի 30 երկրներում բնակվող 1,5 մլն հայերի մարդկային ներուժը, եւ հենվելով դրա վրա ավելացնել մեր քաղաքական քաշը այս մայրցամաքում: Այս իսկ պատճառով Բելգիայի հայերի կոմիտեն ֆորումի հետ նախաձեռնել է հայկական կազմակերպությունները հավաքել Եվրախորհրդարանում, որի անդամներ Ժան Վիլեմ Բերթենսը, Մալու Լինդհոլմը, Միշել Ռոկարը, Թոմ Սփենսերը, ինչպես նաեւ նախկին անդամ Ֆրանկ Շվալբա-Նոթն ընդունել են կոնֆերանսը», ասված է տեղեկագրում: Կոնֆերանսը բաց է բոլորի համար: Այն կընթանա ֆրանսերեն, անգլերեն եւ հայերեն լեզուներով: Երկօրյա ծրագիրը ներառում է Հայերը Եվրոպայում, դեպի 21-րդ դար, ժառանգություն, ցեղասպանության ժառանգորդները, 3000 տարվա պատմություն. Լավ սկիզբ հայոց լեզուն եւ մշակույթը), Սփյուռք, Հայերը Եվրոպայում եւ աշխարհում, Հայաստանի Հանրապետությունը, Եվրոպան եւ եվրոպական միությունը վերնագրված նիստերը: Քննարկումներին կմասնակցեն ԵՀՄՖ ընդհանուր քարտուղար Թորոս Սաղրյանը, Իվ Թեռնոնը, ՀՀ առողջապահության նախարարի խորհրդական Գեւորգ Քեփենեկյանը, Բելգիայի Սենատի անդամ Ալան Դեստեքսը, Ժիրայր Փափազյանը, Հայր Լեւոն Եքիյանը, Մարկ Նշանյանը, Անահիտ Տոնապետյանը, Ամերիկայի Հայկական համագումարի տնօրեն Ռոս Վարդյանը, Թեսսա Հոֆմանը, լրագրող Վիգեն Չթրյանը, Ռումինիայի խորհրդարանի անդամ Վարուժան Ոսկանյանը, Բելգիայի Սենատից Ֆիլիպ Մաուն, Կարո Արմենյանը, Եվրամիության արտաքին հարաբերությունների հանձնակատար Հանս վան դեր Բրուկը, Քերոլայն Քոքսը, Պատրիկ Դեւեջյանը, Յուրի Ջորկաեւը, կինոգործիչ Ժան Լուի Գեղիկյանը եւ այլք: Տեղեկագրում աշխարհահռչակ Եհուդի Մենուհինի անունն էլ կա, ավաղ, նրան այլեւս վիճակված չէ հանդիպել:

ԵՀՄՖ ընդհանուր հանդիպմանը մասնակցելու համար կազմված են մի շարք աշխատանքային խմբեր մամուլի եւ լրատվության, օրենսդրական, ակադեմիական, տնտեսական, սոցիոլոգիական հարցերի, ցեղասպանության ճանաչման հանձնաժողովներ եւ լրացուցիչ խմբեր, որոնք զբաղվելու են հայոց լեզվի տարածման, հայկական դպրոցների, Եվրոպայում լոբբիզմի եւ կապերի հաստատման, հայկական մշակույթի եւ արվեստների տարածման խնդիրներով:

ԵՀՄՖ ստեղծվել է 1998-ի հուլիսի 18-19-ին Ժնեւում, որտեղ գտնվում է նրա գրասենյակը: Ֆորումի նպատակն է ստեղծել մի կառույց, որի շրջանակներում Եվրոպայի հայկական կազմակերպությունները կկարողանան համագործակցել: Գերմանահայոց կենտրոնական խորհրդի նախագահ Ռաֆֆի Պետիկյանի գնահատմամբ, ֆորումը եվրոպահայության կյանքում կարեւոր իմաստ ունի՝ Ցեղասպանությանը զոհ գնացածների թոռները եղեռնից 85 տարի հետո հավաքվում են քաղաքական կարեւոր կենտրոնի մեջ՝ ազգային ծրագրեր իրագործելու վճռականությամբ: Նրա տեղեկացմամբ, ֆորումի գլխավոր մղիչ ուժերն են Շվեյցարիայի ՀՄ ներկայացուցիչ Թորոս Սաղրյանը եւ Բելգիայի հայ համայնքից Նիքոլա Դավիթյանը:

Նրանք, ովքեր հետաքրքրված են, կոնֆերանսի մասին կարող են կարդալ Ինտերնետում http: //WWW ping. de (armforum): Կոնֆերանսի ժամանակ մասնակիցներին կարելի է զանգահարել հետեւյալ հեռախոսահամարով. 32-2-284-21-11:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գերմանիա

Նեյտրոնը կմաքրի միջուկային թափոնները

Ատոմի միջուկի բաղադրատարրերից մեկը՝ նեյտրոնը, ապագայում կարող է լուծել միջուկային թափոնների չեզոքացման բազմաբարդ խնդիրը. հատուկ ռեակտորներում նեյտրոնները «կայրեն» այդ ռադիոակտիվ թափոնները: Ֆրանսիայի ատոմային էներգիայի հանձնաժողովը ներկայումս այդ նպատակով վերասարքավորում է Գարի դեպարտամենտի Մարկուլ բնակավայրում 25 տարի առաջ կառուցված «Ֆենիքս» նեյտրոնային հզոր արագացուցիչը:

Սովորական վիճակում նեյտրոնը պրոտոնի հետ կազմում է ատոմի միջուկի զանգվածի հիմնական մասը: Բայց ազատ արձակված նեյտրոնը կարող է կամ ճեղքել ատոմի միջուկը, կամ էլ ընդհակառակը, միանալով մեծացնել ու փոխակերպել այն: Միջուկային ռեակտորում նեյտրոնների շարժումը հանգեցնում է թե մեկ եւ թե մյուս արդյունքին: Դրա հետեւանքով արտադրվում է էներգիա, բայց միաժամանակ, միջուկի տրոհման կամ փոխակերպման արդյունքում գոյանում են թափոններ, որոնց ռադիոակտիվությունը կարող է տեւել հազարամյակներ: «Պուեն» հանդեսի տվյալներով, Ֆրանսիայի պետական էներգաընկերության «Էլեկտրիսիտե դը Ֆրանս» համակարգում ծանր ջրով գործող 1000 մեգավատանոց միայն մեկ ռեակտորից ամեն տարի, 200 կգ պլուտոնիումից բացի, դուրս են բերվում 750 կգ տրոհման արգասիքներ եւ 21 կգ ակտինիդներ, այսինքն փոխակերպված ատոմներ: Այդ «մոխիրների» ռադիոակտիվության էական մասն անհետանում է մի քանի ամսից կամ տարուց: Բայց որոշ ակտինիդների՝ նեպտունիումի, ամերիցիումի եւ կյուրիումի ռադիոակտիվության վերացման համար պահանջվում է համապատասխանաբար 2100000, 7380 եւ 8500 տարի: Այդ վիթխարի ժամանակահատվածում դրանք ինքնատրոհմամբ կորցնում են իրենց զանգվածների հազիվ կեսը:

Ակտինիդների ռադիոակտիվության վերացման նպատակով ֆրանսիացի միջուկագետները թափոնների վերամշակման Հագի գործարանում (Շերբուր քաղաքի մոտ) ակտինիդները մեկ առ մեկ առանձնացնելուց հետո փորձեցին դրանք մշակել նեյտրոնների ուժեղ հոսքով՝ հուսալով, որ վերջիններս ճեղքելով կամ փոխակերպելով ակտինիդների ատոմները դրանք կվերածեն այնպիսի տարրերի, որոնց ռադիոակտիվությունը կսահմանափակվի մի քանի վայրկյանով, վատթարագույն դեպքում՝ մի քանի տարով: Այսպես, 1986-1988 թթ. «Ֆենիքս» ռեակտորում կատարված նախնական փորձարկումների ժամանակ նեպտունիում-237-ի եւ ամերիցիում-241-ի ռադիոակտիվությունը նվազեց շուրջ 30 տոկոսով: Ֆրանսիայում մշակված «Անջատում-այրում» ծրագրի ներկայիս նպատակը միջուկների «այրման» այդ տեխնիկայի կատարելագործումն է: Այժմ գիտնականները փորձում են պարզել դրա օգտակար գործողության ստույգ գործակիցը, գտնել այրվելիք թափոնների մշակման լավագույն եղանակները եւ ռեակտորում դրանց կուտակման առավել նպատակահարմար տեղը: Այդ նպատակով «Ֆենիքսը» ներկայումս վերակառուցվում է արդի տեխնոլոգիական եւ հակասեյսմիկ պահանջներին համապատասխան: Ծախսված աշխատանքների ընդհանուր արժեքը 650 մլն ֆրանկ է:

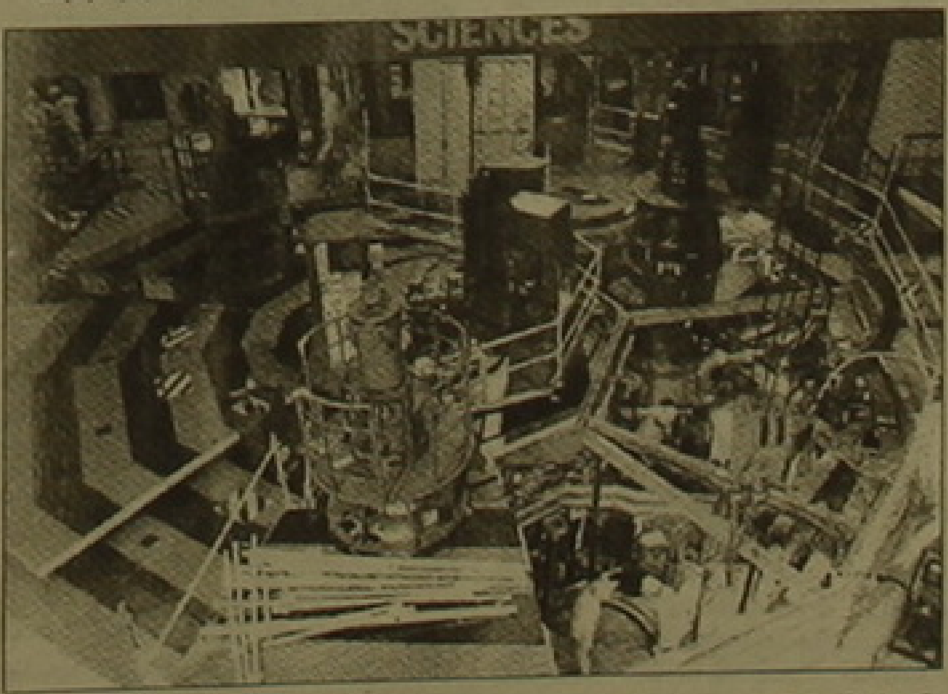

Գ. Ք.

ՆԱՎԹ

Բացվեց Բաքու-Սուփսա խողովակաշարը

ԲԱՔՈՒ, 17 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ: Ապրիլի 17-ին վրացական Փոթի քաղաքում բացվեց կասպիական նավթի փոխադրման Արեւմտյան ուղեգիծը եւ Սուփսա տերմինալը:

Հանդիսավոր արարողությունը բացեց վրացական պետական նավթային ընկերության նախագահ Գիա Չանտուրիան, հաղորդելով, որ այսօր նախանշված ուղիով կասպիական նավթով բեռնված առաջին տանկերը կգնա: Արեւմտյան ուղեգծի բացումը, նրա խոսքերով, կնշանավորի Մետաքսի մեծ ուղու վերականգնման նախագծի իրականացման սկիզբը:

ԱՀ պետական նավթային ընկերության նախագահ Նաթիկ Ալիեւը իր հերթին նշեց խողովակաշարի տնտեսական մեծ արդյունավետությունը, որի թողունակությունը տարեկան 5 մլն տոննա է կազմում: Նավթի 1 բարելի փոխադրումը 43 ցենտ է նստում, ինչը տարեկան տնտեսական տեսանկյունից Ադրբեջանին 10 մլն դոլարի շահույթ կբերի, իսկ Վրաստանին՝ 7 միլիոնի: Նավթատարի երկարությունը 830 կմ է, շինարարությունն իրականացրել են 4 հազար աշխատողներ, որոնց 70%-ը Ադրբեջանի եւ Վրաստանի քաղաքացիներ են: Նավթատարի կառուցումը մոտ երեք տարի տեւեց:

Հեյդար Ալիեւի կարծիքով, չնայած տարբեր երկրների կողմից սարքվող արգելքներին, նավթատարի արեւմտյան ուղեգծի նախագիծը հաջողվեց փայլուն ավարտել: Այժմ լուրեր են տարածվում, թե Կասպիայում նավթի պաշարները շատ ավելի քիչ են քան ենթադրվում է եւ օտարերկրյա ընկերությունները կորցնում են հետաքրքրությունը Կասպիական նավթի նկատմամբ, նշեց Ալիեւը: Այդ լուրերը ստահոդ որակելով, նա հաղորդեց, որ ըստ նախնական տվյալների Կասպիականի ադրբեջանական հատվածում 5-10 մլրդ տոննա նավթ կա: Օտարերկրյա ներդրումները ստորագրված 16 նավթային պայմանագրերի շրջանակներում 50 մլրդ դոլար են կազմում: Առաջիկայում եւս 3 պայմանագիր կստորագրվի ամերիկյան նավթային ընկերությունների հետ: Մինչեւ հուլիսի վերջը կավարտվի Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան արտահանման խողովակաշարի տեխնիկական մանրամասների մշակումը:

Ողջունելով բացման արարողությունը, Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչման հայտարարեց, որ Կիեւը հույս ունի կասպիական նավթը փոխադրել իր տարածքով:

Բաքու-Սուփսա նավթատարի բացման արարողությանը մասնակցում էին ՄԱՀ-ը, Համաշխարհային բանկի ներկայացուցիչներ, Մեծ Բրիտանիայի, ԱՄՆ-ի, Ֆրանսիայի, Ճապոնիայի, Մոնղոլիայի, Թուրքիայի, Հունաստանի, Մոլդովայի, ԳՖՀ-ի, Թուրքմենիայի, Ուզբեկստանի, Ռումինիայի ընկերությունների ներկայացուցիչներ:

ՀԱՄԱՌՈՏ

ՎՈՒԱՄ պետությունների ղեկավարները ապրիլի 24-ին կհանդիպեն Վաշինգտոնում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 17 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ: Ապրիլի 24-ին Վաշինգտոնում կկայանա Վրաստանի, Ուկրաինայի, Ադրբեջանի եւ Մոլդովայի (ՎՈՒԱՄ) նախագահների հանդիպումը, լրագրողներին հայտնեց Վրաստանի արտգործնախարարության հասարակայնության հետ կապերի դեպարտամենտի տնօրեն Ավթանդիլ Նապետվարիձեն: Նրա խոսքերով, հանդիպման ընթացքում կողմերը կստորագրեն ՎՈՒԱՄ երկրների ռազմավարական համագործակցության հիմնական ուղղությունները եւ նրանց համատեղ արտաքին քաղաքական գործունեությունը կանխորոշող հայտարարագիր: Նապետվարիձեն հիշեցրեց, որ առաջիկա հանդիպման մասին համաձայնությունը կայացվել է ապրիլի 2-ին՝ Մոսկվայում կայացած ԱՊՀ ղեկավարների գագաթաժողովում:

Թուրքիայում տեղի ունեցան խորհրդարանական ընտրությունները

Թուրքական TRT 1 հեռուստաալիքի ապրիլի 19-ի հաղորդման համաձայն Թուրքիայում ավարտվել են ընտրությունները, որոնց մասնակցել է 21 կուսակցություն: Ըստ նախնական հաշվումների ցուցակը գլխավորում է վարչապետ Բյուլենթ Էջեւիթի «Ձախ ժողովրդավարական» կուսակցությունը: Նրան հաջորդում են Դեւլեթ Բահչելիի «Ազգայնական շարժում», Ռեջայի Քութանի «Առաքինություն», Մեսութ Յըլմազի «Մայր հայրենիք», Թանսու Չիլլերի «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցությունները, որոնք արդեն իսկ հաղթահարել են տասը տոկոսանոց արգելքը: Հաշվումները դեռեւս շարունակվում են, սակայն էական փոփոխություն չի ակնկալվում:

Նունավուտ երկրի առաջին վարչապետը

Զանգվածային լրատվամիջոցներն արդեն հաղորդել են, որ ապրիլի 1-ին Կանադայի հյուսիսում ընկած անծայրածիր ու ցրտաշունչ տարածքներին շնորհվել է լայն ինքնավարություն: Այդ տարածքներում բնակվող էսկիմոսների համար ապրիլի 1-ն այսուհետեւ կդառնա ազգային տոն: Կանադայի էսկիմոսներն իրենց երկիրն անվանում են Նունավուտ, որ իրենց լեզվով նշանակում է «Ժողովրդի երկիր»: Ինքնավար Նունավուտի առաջին վարչապետը 34-ամյա Պաուլ Օկալիկն է: Իր առաջին մամլո ասուլիսին նա ներկայացավ փոկի կաշվից կարված գեղեցիկ ժիլետով եւ ափսոսանք հայտնեց, որ իր երկիրն առայժմ իրավունք չունի այդ կաշին արտահանել ԱՄՆ-ի շուկա: Օկալիկը Կանադայի իրավաբանների միությունում էսկիմոսների միակ ներկայացուցիչն է: «Ես որակյալ կրթության բարձր գնահատման կենդանի օրինակն եմ», հպարտությամբ հայտարարեց նա «Պուեն» հանդեսի թղթակցին:

Պաուլ Օկալիկի կենսագրությունը Կանադայի էսկիմոսների կենցաղային խնդիրների արտացոլումն է: Արդեն պատանի հասակում Օկալիկն սկսեց հարբեցողությամբ զբաղվել եղբոր ինքնասպանությունից հետո: 17 տարեկանում բանտ ընկավ: Իսկ ներկայումս Ֆրանսիայից քառակի մեծ իր հայրենիքի վարչապետն է, որտեղ ընդամենը 27000 մարդ է ապրում: Վարչապետը լուրջ ծրագրեր ունի, քանի որ Նունավուտի բնակիչների միջին եկամուտը մյուս կանադացիների եկամտի կեսն է կազմում, երեք էսկիմոսից մեկն ապրում է սոցիալական նպաստներով, իսկ գործազրկության մակարդակը

մոտ 30 տոկոս է: Բայց հարկ է նշել, որ ինքնավար տարածքի բնակիչներն ընդերքի հարստությունները շահագործելու իրավունք են ստացել: Բացի դրանից, դաշնային կառավարությունը ֆինանսավորելու է Նունավուտի բյուջեի 95 տոկոսը: Դա կարող է շարժել նույնիսկ անկախամետ քվեբեկցիների նախանձը:

Գ. Ք.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Ազգային արմատներն են, որ ինչ թեւ են տալիս

Խմբագրության հյուրն է ՀՀ վաստակավոր արտիստ, կոմպոզիտոր, երաժշտական գործիչ, պրոֆեսոր Ռուբեն Ալթունյանը: Զրույցը վարում է երաժշտագետ Թամար Հովհաննիսյանը:

– Ռուբեն, օրերս բոլորեցիք 60 տարին, անշուշտ, ամփոփումների եւ նորանոր իղձերի առիթն ունեք: Ձեր ստեղծագործական գործունեությունը երեք ոլորտներ է միատեղում՝ կոմպոզիտորական, կատարողական (որպես ալտահար եւ խմբավար) եւ երաժշտական-կազմակերպչական: Շնորհաշատ արվեստագետի պարագայում նրա ինքնահաստատման տարբեր ասպարեզները միահյուսվում են ընդհանուր մի ծիրում եւ ներդաշնակորեն լրացնում միմյանց: Ո՞րն է ձեզ համար դրանց միասնականության սկզբունքը:

– Իմ ազգային արմատներն են, որ ինձ թեւ են տալիս երաժշտության որ անդաստանում էլ ստեղծագործեմ:

– Ձեր հորից՝ հայ մշակույթի մեծ ուխտավոր Թաթուլ Ալթունյանից ի՞նչ բան ունեիք ժառանգելու:

– Մեր տան ամբողջ մթնոլորտը համակված էր հայկական անաղարտ ժողովրդական երգի տարերքով: «Ժողովրդական երգը գանձ է, որին պետք զգուշորեն մոտենաս, խնամքով պեղես, մշակես եւ որպես թանկարժեք ակնաքար մատուցես ժողովրդին», սիրում էր կրկնել հայրիկս:

– Դրանք սոսկ խոսքեր չէին, այլ նրա ստեղծագործական հավատամքը, որին հարազատ մնաց ողջ կյանքում:

– Այո, եւ ես նույնպես, հենց առաջին ստեղծագործական քայլերից ճգնում էի չշեղվել այդ սկզբունքից:

– Անկա՞խ այն բանից՝ ժողովրդական երգ եք մշակում, թե ստեղծում ինքնուրույն գործ:

– Հայ կոմպոզիտորը պետք է հարազատ մնա իր ժողովրդի ոգուն, թեկուզ եւ արդի գրելաձեւերում արտահայտված:

– Հենց այդ ստեղծագործական մոտեցման արգասիք է 1962-ին ստեղծած Ձեր Առաջին լարային կվարտետը, որ գրել էիք տակավին Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայում ուսանելիս, պրոֆեսոր Ղազարոս Սարյանի դասարանում: Իսկ փոքր-ինչ ուշ գրած Ձեր Կոնցերտ-սիմֆոնիայում, որն ըստ էության կրկնակի կոնցերտ է՝ ջութակի, ալտի եւ սիմֆոնիկ նվագախմբի համար՝ արդեն առավել ակնհայտ դարձան Ձեր հետագա գրելաոճի հիմնասյուները: ժողովրդական մելոսի տարրերի եւ արդի մտածողության բնականոն, ներդաշնակ սինթեզը այդ պարտիտուրում գեղարվեստականորեն համոզիչ է, յուրատիպ: Ինչը եւ միանգամից հաջողություն բերեց ստեղծագործությանը: Կատարումից մեկ տարի անց համամիութենական հանրաճանաչ «Մելոդիա» ֆիրման թողարկեց ձայնասկավառակը: Դուք մեր այն կոմպոզիտորների թվում եք, ում չշրջանցեցին 60-ականների հայ մշակույթը՝ հատկապես գեղանկարչությունը եւ երաժշտությունը՝ պաշարած ավանգարդիզմի նորաձեւ հովերը: Սխալված չեմ լինի, եթե ձայնի եւ սիմֆոնիկ նվագախմբի Ձեր Կոնցերտը համարեմ ավանգարդիզմին հատուցած տուրք:

– Չնայած այն փաստին, որ երաժշտական ավանգարդիզմը որպես հիմնական սկզբունք չորդեգրվեց հայ կոմպոզիտորական դպրոցին բնորոշ մտածելակերպի ոլորտում, նրանով ոգեշնչված մի շարք ստեղծագործություններ, անտարակուսելիորեն, գեղարվեստական արժեք են: Դրանց շարքում է նաեւ հիշատակածս Կոնցերտը ձայնի եւ սիմֆոնիկ նվագախմբի համար: Հիշում եմ, որ ինչպես Թբիլիսիի ռադիոյով՝ Անդրկովկասյան երեք հանրապետությունների համար հեռարձակվող հաղորդաշարում: Ստեղծագործությունը ուշահարույց էր: 1969-ին երիտասարդ կոմպոզիտորների համամիութենական 3-րդ մրցույթ-ստուգատեսում արժանացավ 2-րդ մրցանակի, իսկ դուք, հեղինակդ՝ դափնեկրի կոչման:

– Սակայն նույն թվականին գրվեց հույժ ազգային մի ստեղծագործություն նվիրված մեծն Կոմիտասին:

– Չէ՞ որ 1969-ին ազգովին նշում էինք Կոմիտասի ծննդյան 100-ամյակը, որին ներկայացաք «Հիշատակարան» ձեր կանտատով՝ ձայնի, երգչախմբի եւ սիմֆոնիկ նվագախմբի համար: Ստեղծագործություն, որի հիմքում Հրանտ Մաթեւոսյանի միակ բանաստեղծական գործն է՝ Կոմիտասին նվիրված:

– 1969-ը հիշարժան է ինձ համար նաեւ նրանով, որ այդ տարի հայրս ինձ առաջարկեց ստանձնել իր երգի-պարի պետական անսամբլի երաժշտական ղեկավարի պաշտոնը: Հայկական ժողովրդական բազում երգերի իմ անդրանիկ մշակումները արվեցին Թաթուլ Ալթունյանի ձեռքի ներքո:

– Երջանիկ է այն կոմպոզիտորը, որի երկերը կատարվում են իր կյանքի օրոք: Ձեր ստեղծագործությունների գերիշխող մասը հնչել եւ հնչում են բեմերում, եւ գրեթե բոլորի ձայնագրությունները Հայաստանի ռադիոյի ոսկեդարանի մաս են կազմում, դրանց թվում նաեւ Թավջութակի սոնատը, սիմֆոնիան, 2-րդ լարային կվարտետը, վոկալ-կամերային ու գործիքային ժանրի պիեսներ, ժողովրդական երգերի մշակումներ:

– Դա պետք է օրինաչափություն լինի բոլոր ստեղծագործողների համար, եթե նրանք քաղաքակիրթ, զարգացած ռեակցիա ունեցող երկրում են ապրում: Ցավոք, այսօր դրա համար սակավ նախադրյալներ կան:

– Որպես մենակատար-ալտահար, Ձեր մանկավարժ, պրոֆեսոր Արամ Շամշյանի միջոցով Դուք, փաստորեն, ժառանգել եք Աուերի եւ Մոստրասի հայտնի դպրոցների ավանդույթները: Դրանք, անշուշտ, այսօր փոխանցում եք սաներին:

– Առաջին հերթին դա երաժշտական միտքը ճշգրտորեն, ճշմարտացիորեն մեկնաբանելու, ունկնդրին հասցնելու սկզբունքն է: Երկրորդը տեխնիկական ամուր հիմք ձեռք բերելն է: Անշուշտ, կատարողական տեխնիկան ինքնանպատակ չէ, այլ զորեղ միջոց ստեղծագործության ասելիքն արտահայտելու համար:

– Հայտնի է, որ երեք անգամ եք ոտք դրել Հայաստանի երգի-պարի պետական անսամբլ. Ձեր հիշատակած 69-ին, ապա՝ 77-ին, երբ գեղարվեստական ղեկավարը Էմմա Ծատուրյանն էր (երկու անգամ էլ՝ կարճ ժամանակահատվածով): Երրորդ անգամ Ձեր ներդրումը բերեցիք Ձեր հոր հիմնադրած եւ ծաղկեցրած արվեստի օջախին՝ 1987-ին, որպես գեղարվեստական ղեկավար: Սակայն ի՞նչը դրդեց Ձեզ ստեղծելու մեկ այլ համույթ՝ Հայաստանի գուսանական եւ ժողովրդական երգի պետական անսամբլը:

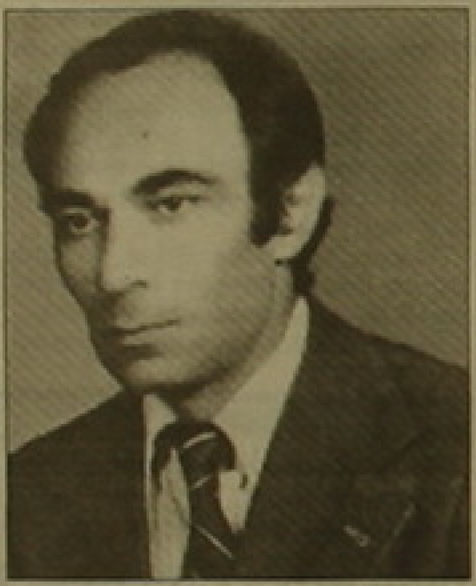

– Անբավարարվածությունը երգի-պարի անսամբլի այն նկարագրով, որ նա ձեռք բերեց Թաթուլ Ալթունյանից հետո, եւ հորս ստեղծագործական ավանդույթները շարունակելու արդար պահանջը:

– Նորաստեղծ համույթի հիմնական նպատակներից էր հայկական ազգային ծեսերին նոր շունչ ու կյանք պարգեւելը, բեմ հանելը:

– Այո եւ այդ ամենն անել մեզ ժառանգած Ալթունյանական դպրոցի ոճով:

– Ես լսում եմ Ձեր ղեկավարած Գուսանական եւ ժողովրդական երգի անսամբլի կատարումների նորընծա լազերային սկավառակը, եւ հուրախություն ինձ եւ վստահ եմ՝ բոլորիս, վավերում եմ, որ դա միանշանակորեն հաջողվել է:

– Գուցե այդ է պատճառը, որ անսամբլը մեծ հաջողությամբ է հանդես եկել հայրենիքում եւ աշխարհի բազում երկրներում: Չեմ կարող չհիշատակել, որ մեր հաջողության մեջ իրենց անուրանալի մասն ունեն խմբավար Գրիգոր Սանդալչյանը եւ դեկորների ու զգեստների նկարիչ Աշոտ Համբարձումյանը:

– Այսօր դուք Արամ Մերանգուլյանի անվան ժողովրդական գործիքների անսամբլի դիրիժորն եք, ուր հրավիրված եք նրա գեղարվեստական ղեկավար Ռուբեն Մաթեւոսյանի կողմից: Պահպանված է անսամբլի երկար տարիների կազմի նվիրյալների կորիզը: Սակայն, երեւի ստեղծագործական նոր խնդիրներ կան...

– Ակնհայտ է, որ այսօր ազգային բոլոր համույթները հոգեվարքի մեջ են: Ազգային մշակույթի հանդեպ չի ցուցաբերվում պետական մտահոգություն, երիտասարդությունը չի ճանաչում իր ազգի մեծերին: Ա. Մերանգուլյանի անվան անսամբլն իր մենակատարներով փորձում է, ըստ հնարավորին, լրացնել ազգային երաժշտության վակուումը:

– Եվ այդպիսով, Ռուբեն, առավոտյան՝ քամանչա, դհոլ, կեսօրին՝ Մոցարտ, երեկոյան՝ ազգային հենքի վրա կերտված արդի սոնատ... Այստե՞ղ կարելի է պատկերավոր նկարագրել Ձեր ստեղծագործական յուրաքանչյուր օրվա ուրվագիծը: Չէ՞ որ այն սկսվում է ժողովրդական գործիքների անսամբլի փորձով, շարունակվում է կոնսերվատորիայի մանկավարժական դասարանում, ավարտվում՝ սեփական հորինվածքի պարտիտուրի առջեւ...

– Ճշմարիտ եք, սակայն եւ ոչ մի հրաժարվելիք բան չկա այդ երեք շերտավորումներում: Իսկական արվեստը ծնվում եւ ներդաշնակորեն ներկա է ամենուր, որտեղ նրան սիրում են եւ նվիրվում:

ՆՈՐ ԳՐՔԵՐ

Արցախուհին՝ ազգապահպան տիպար

«Սոնա» գրահրատարակչությունը լույս է ընծայել ԼՂՀ Ազգային ժողովի պատգամավոր, պատմաբան Բելա Բաբայանի «Արցախցի կինը պատմության մեջ» աշխատությունը:

Ինչպես նշված է գրքի առաջաբանում, աշխատությունն արցախուհու կերպարն ամփոփ ձեւով ներկայացնելու ուրույն փորձ է, որի մեջ արցախուհու ֆենոմենն ինչքան էլ բեւեռացված է գումարելիներով, այնուհանդերձ, ունի ներքին համախմբված ընդհանրություն:

Եվ քանի որ ավանդական հասկացությունները առավել կենսունակ են լինում կնոջ վարքում, Բ. Բաբայանը փորձում է հենց այս լույսի տակ գնահատել կնոջ դերն ազգի գոյության տարբեր շրջադարձերում:

Աշխատությունը ներառում է հեթանոսական ժամանակներից մինչեւ մեր օրերը: Հետաքրքիր դիտարկում կարելի է համարել այն փաստը, որ թեեւ արցախյան ընտանիքներում հնուց ի վեր ընդունվել է տղամարդու գերակայությունը, սակայն դա երբեք կնոջը ստրկահաճության չի մղել: Այդ է պատճառը, որ ղարաբաղյան ընտանիքներում կնոջը շահագործելն ու ծեծելը երբեք տիպական չի եղել: Նույն այս իրողությամբ կարելի է բացատրել նաեւ արցախուհու բնատուր ըմբոստությունն արտաքին կեղեքիչների դեմ: Պատմությունը բազմաթիվ փաստեր ունի այս մասին, եւ վերոհիշյալ աշխատության մեջ մեկ առ մեկ նշվում են կանանցի այդ հերոսական անունները: Նշանավոր կանայք եւ աղջիկներ, որոնք պատմական ստույգ անձեր են պատմական որոշակի ժամանակաշրջանում:

Բ. Բաբայանի գրքում առաջին անգամ արցախուհու կերպարն արժեւորվում է համահավաք կերպով: Յուրաքանչյուր հերոսուհի լրացնում է մյուսին իր բարեմասնություններով, հաստատելով արցախուհուն իբրեւ խոնարհության ու իմաստության, առաքինության ու անձնազոհության ազգապահպան տիպար:

Աշխատությունն անկախ իր գիտական բնույթից, կարդացվում է մեծ հետաքրքրությամբ:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ

Բնությունը մարդն է, մարդը՝ բնությունը

Այսօր մեզանում հաճախ ենք հանդիպում, որ գիտնականը, բժիշկը, օդաչուն զբաղվում են նաեւ արվեստի որեւէ բնագավառով: Բայց հազվադեպ է հանդիպում, երբ պրոֆեսիոնալ գիտնականը նաեւ պրոֆեսիոնալ նկարիչ: Լեմս Ներսիսյանն այն եզակիներից է, որի թե՛ տեսական նկարչական գիտելիքները եւ թե՛ կոնկրետ գործնական աշխատանքը զուգորդվում են ու

կարծես թե լրացնում միմյանց՝ դառնալով սեր, ժպիտ, բարություն՝ արտացոլվելով կտավներում: Լեմս Ներսիսյանը ծնվել է 1946 թ. Ախուրյանի շրջանում, այնուհետեւ ավարտել է Երեւանի պետական մանկավարժական ինստիտուտի գեղարվեստական դաստիարակության ֆակուլտետը: 1976 թ.-ից մասնակցել է տասնյակ հանրապետական եւ արտասահմանյան ցուցահանդեսների: Լ. Ներսիսյանը մանկավարժական գիտությունների դոկտոր է, պրոֆեսոր, մանկավարժական ինստիտուտի գեղանկարի ամբիոնի վարիչ, 98-ից Մոսկվայի միջազգային ակադեմիայի, մշակույթի եւ արվեստի բաժնի ակադեմիկոս է: Ապրիլի 16-ին Հովհ. Թումանյանի տուն-թանգարանում բացվեց նրա ստեղծագործությունների անհատական ցուցահանդեսը, որին ներկա էին եւ բարձր գնահատանքի խոսքեր ասացին ոչ միայն գործընկերներն ու արվեստաբանները:

Եվ ինչպես մեծ նկարիչ Մարտիրոս Սարյանն է ասել՝ «Բնությունը մարդն է, մարդը՝ բնությունը», իսկ անձամբ նա գտնում է, որ այս ցուցահանդեսով ուրախացրել է մարդկանց եւ օգնել է «վերացնել դաժան միջավայրը, որով շրջապատված է ներկայիս մարդը»: Այժմ Լ. Ներսիսյանը պատրաստվում է քրիստոնեության 1700-ամյակին նվիրված մի նոր շարքով հանդես գալ:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Ընտրությունները ֆիլմերում

Մշակույթի նախարարության Հայաստանի ազգային ֆիլմադարանի «Տարեգիր» ստեղծագործական խումբը ձեռնամուխ է լինում Ազգային ժողովի ընտրությունների ժամանակագրության ստեղծմանը:

Ընտրություններին մասնակցող կազմակերպությունները ու անհատ թեկնածուները մեր միջոցով կարող են ունենալ իրենց նախընտրական մրցապայքարը, ընտրությունների ընթացքն ու արդյունքները արտացոլող տեսաերիզներ:

Նկարահանված նյութերը կհամակարգվեն եւ կպահպանվեն ֆիլմադարանի ապահով պահոցներում՝ պետականորեն, որպես ժառանգություն պատմությանն ու գալիք սերունդներին: Ի դեպ, այդ պահոցներում է գտնվում խորհրդային իշխանության տարիներին ստեղծված հարուստ կինո-ֆոտո-ֆոնո արխիվը:

Կրկնօրինակները հոնքացս կտրամադրվեն պատվիրատուներին՝ իրենց հայեցողությամբ տնօրինելու համար: Այստեղ նույնպես առաջարկում ենք մեր ծառայությունը:

«Տարեգիր» ստեղծագործական խմբի շտաբը գտնվում է «Պիոներ» կինոթատրոնի շենքում, Տերյան-19-ը: Հեռ. 53-75-68:

«ՏԱՐԵԳԻՐ» ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ

digitised by A.R.A.R.@

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Արարատն» ամրապնդում է իր դիրքերը

Անցկացվեցին հանրապետական առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարի վեցերորդ տուրի հանդիպումները:

«Արարատ»-«Ցեմենտ»՝ 1-0: Հանդիպումն ընթացավ անհաւաս պայքարում, որտեղ ոչ ոքի չէր ուզում զիջել: Եվ «Արարատի», եւ «Ցեմենտի» ֆուտբոլիստները գոլ խփելու մի շարք հնարավորություններ ունեցան, սակայն դարպասի գրավում ընդամենը մեկ անգամ գրանցվեց: Ընդհանուր առմամբ հավասար մրցապայքարում անցած խաղի 74-րդ րոպեին երեւանցիների արգենտինացի ֆուտբոլիստ Մարսելո Նավարոն կարողացավ գրավել հյուրերի դարպասը: «Արարատը» տարավ 5-րդ հաղթանակը եւ ավելի ամրապնդեց առաջատարի իր դիրքը: Իսկ հանրապետության չեմպիոնն ու գավաթակիրը կրեց երկրորդ անընդմեջ պարտությունը: Ցավոք, այս հանդիպումը չափազանց տհաճ վերջաբան ունեցավ: Խաղից հետո հանդերձարան գնալիս երկու թիմերի խաղացողների միջեւ փոխադարձ վիրավորանքներ, ընդհարումներ եղան, որոնք ավելի մեծ թափով շարունակվեցին հանդերձարանում: Ինչպես ասում են, ֆուտբոլիստներն այլ մարզաձեւերից փոխառնված հնարքներ կիրառեցին: Էլ չենք խոսում «ընտիր» արտահայտությունների մասին: Կարծում ենք, որ ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի ղեկավարությունը արժանի գնահատական կտա կատարվածին:

«Երեւան»-«Շիրակ»՝ 1-1: Այս խաղն էլ ընթացավ հավասար պայքարում: Հանդիպման 10-րդ րոպեին Գյումրիի թիմին առաջ մղեց Արարատ Հարությունյանը: Իսկ 16 րոպե անց հյուրերն իրենց տուգանային հրապարակում խախտեցին խաղի կանոնները, որի համար պատժվեցին 11 մետրանոց տուգանային հարվածով: Գնդակին մոտեցավ Արամայիս Տոնոյանը՝ գոլ, եւ հաշիվը հավասարվեց: Հեսագայում պայքարն ընթացավ հիմնականում խաղադաշտի կենտրոնում: Երկու թիմերն էլ ավելի շատ մտածում էին պաշտպանության մասին, եւ դարպասների մոտ սուր պահեր հաճախ չառաջացան:

«Գյումրի»-«Էրեբունի»՝ 0-2: Իր հերթական, արդեն 6-րդ պարտությունը կրեց «Գյումրին»: Հանդիպման արդեն 1-ին րոպեին հյուրերի խաղացող Գոռ Աթաբեկյանը բացեց հաշիվը: Նա էլ երկրորդ խաղակեսի 4-րդ րոպեին կրկնապատկեց այն:

Պահ «Արարատ»-«Ցեմենտ» խաղից

«Ղարաբաղ»-«Կիլիկիա»՝ 4-0: Ինչպես երեւում է, «Ղարաբաղը» մեծ նպատակներ է դրել իր առջեւ: Թիմն այս մրցաշրջանից առաջ համալրվել է փորձառու ֆուտբոլիստներով ու գնալով ավելի է բարելավում իր խաղը: «Կիլիկիայի» երիտասարդ խաղացողները չկարողացան դիմագրավել մրցակցին եւ խոշոր հաշվով պարտություն կրեցին: Տեղացող անձրեւը, թաց խաղադաշտը բավականին դժվարացնում էին երկու կողմերի ֆուտբոլիստների գործողությունները: Ավելի շուտ հարմարվեցին «Ղարաբաղի» ֆուտբոլիստները, եւ ամբողջ խաղն ընթացավ նրանց ճնշող առավելությամբ: Առաջին խաղակեսում գնդակը մեկ անգամ հայտնվեց հյուրերի դարպասում. գոլը 25-րդ րոպեին խփեց Արարատ Ղազարյանը: Երկրորդ խաղակեսում էլ «Ղարաբաղը» շարունակում էր գրոհել, սակայն երկար ժամանակ հաշիվը մնում էր անփոփոխ: Այնուամենայնիվ, դաշտի տերերը խաղավերջում կարողացան եւս երեք անգամ գրավել «Կիլիկիայի» դարպասը: Գոլերը խփեցին Սիեր Ավանեսյանը (83-րդ րոպեին), Սեւադա Արզումանյանը (86) եւ Սասուն Սարգսյանը (88):

«Դվին» թիմի ղեկավարության խնդրանքով նրա հանդիպումը **«Զվարթնոցի»** հետ հետաձգվել է: «Դվինից» այլ թիմեր են տեղափոխվել մի քանի առաջատար ֆուտբոլիստներ, եւ այդ երիտասարդ, ինքնատիպ կոլեկտիվը կանգնած է լուծարվելու վտանգի առջեւ: Այնուամենայնիվ, հուսանք, որ հնարավորություններ կգտնվեն, եւ «Դվինը» դուրս չի մնա հանրապետական առաջնությունից:

Մրցաշարային աղյուսակ

Ապրիլի 20-ի դրությամբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Արարատ	6	5	1	0	9-1	16
2. Շիրակ	6	4	1	1	16-4	13
3. Երեւան	6	3	3	0	9-5	12
4. Ղարաբաղ	6	3	1	2	9-4	10
5. Ցեմենտ	6	3	1	2	6-5	10
6. Էրեբունի	6	3	1	2	6-5	10
7. Կիլիկիա	6	1	1	4	12-12	4
8. Դվին	5	1	1	3	10-12	4
9. Զվարթնոց	5	1	0	4	5-7	3
10. Գյումրի	6	0	0	6	4-30	0

Առաջնության ռմբարկուները

Արա Աղամյան («Շիրակ»)	6
Արման Քարամյան («Կիլիկիա»)	6
Շիրակ Սարիկյան («Ցեմենտ»)	5
Կարեն Բարսեղյան («Արարատ»)	4
Հայկ Հակոբյան («Դվին»)	4

Առաջին խմբի մրցաշարում

Տեղի ունեցան Հայաստանի առաջնության առաջին խմբի մրցաշարի անդրանիկ տուրի հանդիպումները: Ահա թե դրանցում ինչպիսի հաշիվներ գրանցվեցին. «Լոռի»-«Արաքս» 6-1, «Ղարաբաղ-2»-«Նաիրիտ» 1-2, «Քասախ»-«Մուշ» 4-2, «ՖԻՄԱ»-«Լեռնագործ» 4-2, «Դինամո»-«Ալաշկերտ» 4-0:

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Առաջին փուլն ավարտվեց

Հայաստանի կանանց 1999 թ. առաջնությունը, որին վեց թիմեր են մասնակցում, անցկացվում է երկու շրջանով, չորս փուլով:

Երեւանում, ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտի մարզական ակումբի խաղերի դահլիճում տեղի ունեցան առաջին շրջանի առաջին փուլի հանդիպումները: Առավել հաջող հանդես եկավ հանրապետության չեմպիոնը՝ Երեւանի «Գրանդ-1» թիմը, որը բոլոր հանդիպումներն ավարտեց վստահ հաղթանակներով:

Մարզասերների ուշադրությանն ենք ներկայացնում մրցաշարային աղյուսակը՝ առաջին փուլից հետո.

	Խ	Հ	Պ	Մ
1. «Գրանդ-1»	5	5	0	10
2. «Պոլիտեխնիկ»	5	4	1	9
3. «Ավարայր»	5	3	2	8
4. Գյումրի ք.	5	2	3	7
5. ՖԻՄԱ	5	1	4	6
6. «Գրանդ-2»	5	0	5	5

Հանրապետական առաջնության երկրորդ փուլը կանցկացվի Գյումրիում, մայիսի 11-16-ին:

Ասպարեզում չորս թիմեր են մնացել

Այսօր Գերմանիայի Մյունխեն քաղաքում չորս թիմեր, որոնք հաջողությամբ հաղթահարել են եվրոպական երկրների չեմպիոնների լիգայի երկու փուլերը, վճռական մենամարտերում կվիճարկեն աշխարհամասի ուժեղագույն ակումբային թիմի կոչումը:

Կիսաեզրափակիչներից մեկում կմրցեն իտալական երկու թիմեր՝ Չեմպիոնների գավաթի ներկայիս կրող «Կինդերը» եւ «Տիմսիստեմը»: Մյուս զույգը կկազմեն լիտվական «Ժալգիրիսը» եւ հունական «Օլիմպիակոսը»: Հաղթող թիմերն էլ ապրիլի 22-ին կայանալիք եզրափակիչ հանդիպման ժամանակ կմրցեն պատվավոր մրցանակի համար:

ՇԱԽՄԱՏ

Ռապիդների մրցաշար

Իսպանիայում, Սեւիլիայի մոտ գտնվող փոքրիկ Դոս Հերմանաս քաղաքում ավարտվեց շախմատային գերմրցաշարը, որին մասնակցեցին 10 հանրահայտ գրոսմայստերներ: Բավական է ասել, որ մասնակիցներից մի քանիսը տեղեր են գրավում աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստների առաջին տասնյակում, վեց հոգի ունեին 2700 եւ բարձր անհատական վարկանիշներ: Ըստ ՖԻԴԵ-ի դասակարգման սանդղակի մրցաշարը բավականին բարձր՝ 19-րդ կարգ ուներ: Բարձր էր նաեւ մրցանակային հիմնադրամը՝ 450 հազար ամերիկյան դոլար:

Չափազանց վստահ հանդես եկավ Մայքլ Ադամսը: Նա տարավ երեք հաղթանակ, վեց հանդիպում ավարտեց խաղաղ արդյունքով եւ գրավեց առաջին տեղը: Երկրորդ տեղը գրավեց Վլադիմիր Կրամնիկը, որը հաղթողից ետ մնաց կես միավորով: Վեսելին Թոփալովը եւ Միգել Իլյեսկասը վաստակեցին հավասար միավորներ եւ բաժանեցին երրորդ-չորրորդ տեղերը: Երրորդ մրցանակին արժանացավ բուլղարացի շախմատիստը, քանի ավելի բարձր լրացուցիչ ցուցանիշներ ուներ: Նշենք, որ միայն առաջին երեք տեղերը գրաված շախմատիստներին հաջողվեց խուսափել պարտությունից: Անսպասելիորեն շատ գածր արդյունք ցույց տվեց Վիշվանաթան Անանդը: Հնդիկ գրոսմայստերը, որին աշխարհի թիվ երկու շախմատիստ են համարում Գարրի Կասպարովից հետո, յոթ հանդիպում ոչ-ոքի ավարտեց, երկու պարտիա տանուլ տվեց, չտարավ ոչ մի հաղթանակ եւ բաժանեց վերջին տեղերը: Իսկ չէ՞ որ բոլորը սպասում են տարեվերջին կայանալիք Կասպարով-Անանդ մրցախաղին՝ Շախմատի համաշխարհային խորհրդի վարկածով աշխարհի չեմպիոնի կոչման համար: Դոս Հերմանասում համեստ արդյունք ցույց տվեց նաեւ ՖԻԴԵ-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Անատոլի Կարպովը: Ինչպես միշտ, մարտականորեն էր խաղում Հուդիթ Պոլգարը: Հունգարուհին կարողացավ հաղթել Անանդին ու Սվիդլերին, սակայն չորս պարտություն կրեց եւ բավարարեց մրցաշարային աղյուսակում համեստ տեղով:

Ահա թե ինչպիսին են մրցաշարի արդյունքները.

1. Մայքլ Ադամս (Անգլիա)՝ 9 հնարավորից 6 միավոր, 2. Վլադիմիր Կրամնիկ (Ռուսաստան)՝ 5,5, 3-4. Վեսելին Թոփալով (Բուլղարիա), Միգել Իլյեսկաս (Իսպանիա)՝ 5-ական, 5-6. Բորիս Գելֆանդ (Իսրայել), Անատոլի Կարպով (Ռուսաստան)՝ 4,5-ական, 7. Վիկտոր Կորչնոյ (Շվեյցարիա)՝ 4, 8-10. Վիշվանաթան Անանդ (Հնդկաստան), Հուդիթ Պոլգար (Հունգարիա), Պյոտր Սվիդլեր (Ռուսաստան)՝ 3,5-ական միավոր:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Թումայա: 2. Տոկոս: 3. Նեռ: 4. Ոզնի: 5. Մուսա: 6. Տուֆ: 7. Ոստրե: 8. Լոխման: 11. «Նաիրի»: 16. Դրեյկ: 17. Նարվա: 19. Օպա: 20. Կզակիս: 22. Մարկես: 23. Նկան: 27. Ծծումբ: 28. Քոչար: 29. Շոպեն: 31. Դդյակ: 34. Ուղղակյան: 35. Այինշտ: 36. Դահեկան: 37. Նահապետ: 38. Երաշտ: 40. Էռանգ: 42. Քուչակ: 46. Սամուռ: 48. Շարուր: 51. Ունելի: 52. Անուղ: 55. Արագոն: 57. Կխտող: 60. Ուլիս: 61. Դոախտ: 62. Հայդն: 64. Արեշ: 68. Ռոստան: 69. Օպերա: 71. Եռուխան: 73. Դուկաս: 75. Ռոստան: 78. Աոան: 79. Ալիք: 82. Կուժ: 83. Դան:

Հորիզոնական

2. Տանգո: 5. Սետո: 9. Էրատո: 10. Զանգու: 12. Սողոմ: 13. Կոռ: 14. Ֆուռ: 15. Ձագ: 16. Դիլիջան: 18. Ամոր: 19. Օսկար: 21. Արմեն: 24. Քառս: 25. Կոնտ: 26. Սոյուծ: 28. Քավոր: 29. Շար: 30. Կոնդ: 32. Չուկչի: 33. Պոոսիա: 36. Դիանեյ: 38. Երե: 39. Լիբերիա: 41. Սար: 43. Նավթ: 44. Վհուկ: 45. Ֆեռնանդել: 46. Սոկի: 47. Արդուշ: 49. Տղա: 50. Դարուգալա: 53. Սրկ: 54. Մինարե: 56. Նեկտար: 58. Լ... ր: 59. Ռուսա: 63. Սեար: 65. Գուկի: 66. Դոամո: 67. Գոբի: 70. Երեգ: 72. Սղնախ: 74. Դոդոս: 76. Բոր: 77. Տաճեկան: 80. Ռուր: 81. Կույ: 83. Պաս: 84. Տայգա: 85. Սրակի: 86. Արման: 87. Սաժեն: 88. Քանոն:

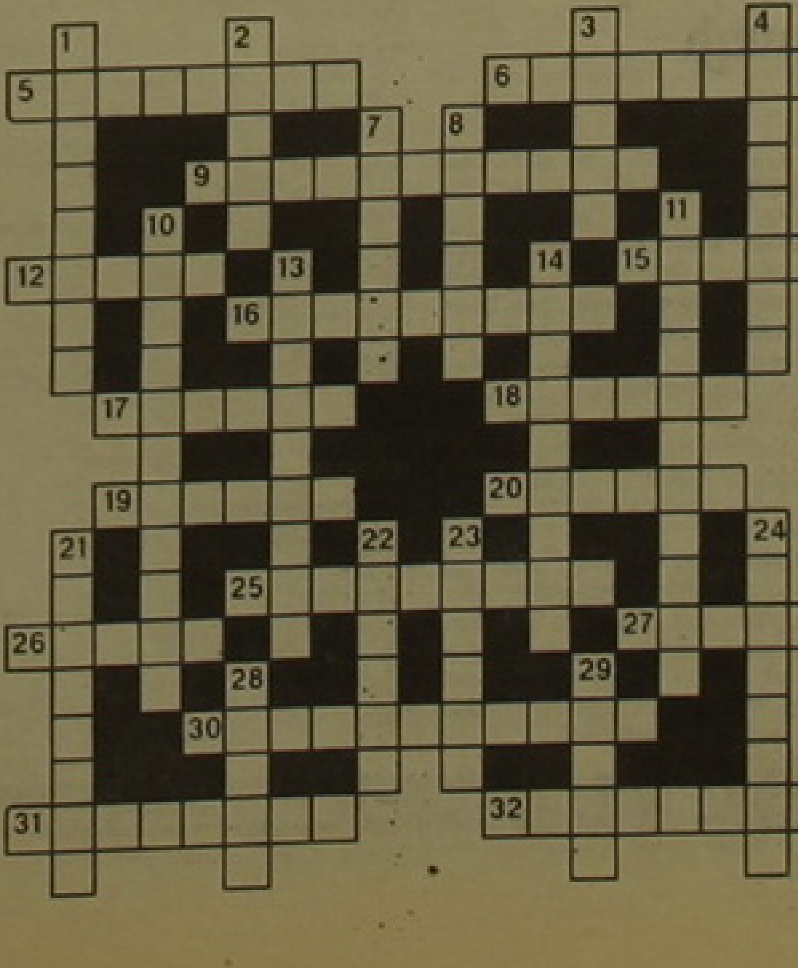

Հորիզոնական

5. Երաժշտական ստեղնավոր գործիք: 6. Ամերիկահայ աշխարհահռչակ կինոռեժիսոր: 9. «Վոլգա-Վոլգա» երաժշտական կինոկատակերգության հեղինակը: 12. Պետություն Արեւմտյան Ասիայում: 15. Օձաձկների ընտանիքի ձուկ: 16. Ուգրո-ֆիննական լեզվաընտանիքի լեզու: 17. Հայ մեծ բարեգործ Կյուլպենկյանի անունը: 18. Դրամական միավոր Չին Հունաստանում: 19. Բանքարեղեն: 20. Կազակական զորքի ռազմական ղեկավար: 25. «Բախտավորները» դրամայի հեղինակը: 26. Գետ Հայաստանում: 27. Մազերի բուսական ներկ: 30. Հնում չամուսնացած, կրքված, ազատ վարք ու բարքի տեր կին: 31. Ծովերի աստվածը: 32. Մարզկենտրոն Ռուսաստանում:

Ուղղահայաց

1. «Տիգրան» օպերայի հեղինակը: 2. Խաղափայտ, ֆիգուր, մի շարք երկրներում հայտնի է քոուլինգ անունով: 3. Բերդ, դղյակ: 4. Մ. թ. ա. III դ. հույն աստղագետ: 7. Ճարճատուկ: 8. Փոխաբերական իմաստով՝ տունը քանդված, ավերված: 10. Հայ նկարիչ: 11. «Արարատը եւ Արաքս գետը» կտավի հեղինակը: 13. Ռուսական բալետի հայտնի պարուհի: 14. Ֆրանսիացի գիտնական, եկեղեցու պատմությանը վերաբերող աշխատությունների հեղինակ: 21. «Վարդերը եւ Մարգարիտան» վեպի հեղինակը: 22. Խաղողի տեսակ: 23. Անձրեւից հետո երկնակամարում հայտնված երեւույթ: 24. Ֆրանսիացի գրող, որը մինչեւ 30 տարեկան հասակը հագնում էր կանացի հագուստներ: 28. Մողաների հայտնի ամսագիր: 29. Հրեաների գերագույն Աստվածը:

Կազմեց Է. ՄԿՐՏՉՅԱՆԸ

«Շաբաթօրյա «Ազգի» մրցանակային խաչբառի հաղթող ճանաչվել եւ արժեքավոր մրցանակին արժանացել է «ՆԱՀԱՊԵՏ» ՍՊԸ տնօրեն Զարմիկ Պետրոսյանը:
Մրցանակային հաջորդ խաչբառը կտպագրվի «Ազգի» մայիսի 1-ին:
Փորձե՛ք լուծել, եւ արժեքավոր մրցանակը ձերն է:

digitised by A.R.A.R.@

ՌԵՊԼԻԿ

Կիրակի օ՞րն էլ պրծում չկա քաղաքականությունից

Կիրակի օրը մարդիկ սովորաբար փորձում են թոթափել աշխատանքային շաբաթվա լարվածությունը, հանգստանալ առօրյա հոգսերից եւ, մանավանդ, քաղաքական շահարկումների հեղեղից, որ ողողում է հեռուստատեսությամբ եւ մամուլի էջերից հորդում է ամեն Աստված օր՝ բացի կիրակի օրվանից, քանզի կիրակի օրը հանգստյան օր է նաեւ քաղաքական դաշտի անխոնջ մշակների համար: Նրանք, ովքեր զրկված են կիրակին քաղաքից դուրս, ընկերների կամ ազգականների շրջանում անցկացնելու հնարավորությունից, կիրակնօրյա հանգիստը տնօրինում են տանը, ավելի հաճախ զբաղմունք չգտնելու պարագայում՝ հեռուստացույց դիտելով, որի պաստառից հեռուստադիտողի օրը հետաքրքիր դարձնելու մտահոգությամբ, առօրյա եթերատարումներից այս կամ այն չափով տարբերվող կիրակնօրյա հաղորդումների շարք են մատուցում:

Ազգային հեռուստատեսության կիրակնօրյա եթերն, օրինակ, ինչ-որ չափով լուծում է այդ խնդիրը, բայց եթե մի ժամանակ «ժամանակաչափ» ծրագիրն էր փչացնում հեռուստադիտողի հանգիստը, ապա այսօր այդ անում է «Խորհրդարանական ժամը», որ, ժամանակիս ամենաարհեստավարժ ընդդիմության, եւ ոչ միայն նրա, նախաձեռնությամբ, ստեղծման հենց օրից հեռուստաեթերն լծվել է ոչ պաշտոնական նախընտրական քարոզչության սայլին, իսկ այս օրերին դարձել է իշխանափոխությունից հետո ժողովրդի շահերի մոլեռանդ պաշտպանի պաշտոնը հագած խորհրդարանական որոշ կուսակցությունների «ժողովրդասիրական» ջանքերը գովազդելու ամբիոն: Խոսքը ՀՀՇ-ի, ընտրություններին բոյկոտելով մասնակցող ԼՂԿ-ի, պատգամավոր Վահագն Խաչատրյանի («Հանրապետություն») եւ «Հանրապետության» գնացքից շատ ժամանակին թռած «ժողովրդավարական հայրենիքի» մասին է, որոնք ափը չեն կորցնում «անօրինական» իշխանություններին հերթական անգամ «ցեխը կոխելու» համար եւ ապանդավորական համառությամբ նույն երգն են երգում. Հայաստանի փրկությունը արտահերթ նախագահական ընտրություններն են, ապագան՝ «հզոր ընդդիմությունը» վերոհիշյալ կազմով:

Ժողովրդի շահերի պաշտպանության նորահայտ ասպետները, սակացների դրոշը պարզած, հետեւողականորեն նախընտրական միավորներ են ժողովում: Նրանք թերեւս չեն մոռացել, որ «Հանրապետություն» միավորման 1995-ի խոստումնալից ծրագրի «իրատեսական» դրույթներից միայն շուրջօրյա էներգամատակարարման խոստումն են գլուխ բերել, որ իշխանափոխությանը նախորդած պատգամավորական գործունեության ընթացքում ծպտուն իսկ չեն հանել ժողովրդից յոթ կաշի քերթելու քաղաքականության դեմ՝ կանաչ լույս վառելով Հայաստանի բնակչության զանգվածային արտագաղթի ճանապարհին: Հավակնելով ժողովրդի կարճ հիշողությանը, որքան էլ զարմանալի է, արդարանում է: Ժողովրդի հիշողությունն իսկապես կարճ է, այլապես ՀՀՇ-ի կարկառուն գաղափարախոսներից Էդվարդ Եգորյանը գոնե արտաքուստ կպահպաներ օրինականության նորմերը (որ, ընտրողներին ի լուր, ջանասիրաբար պաշտպանում է ՀՀ «օրինազանց» իշխանությունների ոտնձգություններից) եւ «Խորհրդարանական ժամի» երեք րոպեն ամբողջությամբ չէր նվիրի «Հայրենիք» դաշինքի անխիղճ քարոզչությանը, հինքացու էլ՝ «իշխանությունների հովանու տակ գործող» մրցակցի՝ «Հզոր հայրենիքի» հակաքարոզչությանը, «սիրելի ժողովրդին» պատվիրելով չշփոթել «Հայրենիքը» «Հզոր հայրենիքի» հետ:

Երջանիկ (ԿԸՀ-ում ներկայացուցիչ ստահոված) հնգյակում հայտնվելու փաստը Եգորյանը փորձեց հիմնավորել էլեկտրաէներգիայի սակագների սառեցման առաջամարտիկի իր (իմա՝ «Հայրենիքի») հիմքով, սակայն այդ հրողությունը, թերեւս, նախընտրական ամենաանբացատրելի անակնկալներից է: Ընտրողների մեծամասնությունը ծանոթ չէ «Հայրենիք» դաշինքին, որոշ մասը գիտե կամ կռահում է, որ դաշինքի կորիզը Եգորյան, Գիմիշյան, Սակեյան հրաշալի եռյակն է, բայց միայն «ընտրյալներին» է հայտնի, որ Եգորյանի դաշնակիցը «Ստավրոպոլյան Հայաստանն» է (վերջինս հայտնի է 96-ի ընտրություններից առաջ Տեր-Պետրոսյանին նվիրված ծոներով): Ուստի, ավելի քան անհասկանալի է «Հայրենիքի» հավաքած ստորագրությունների հսկայական թիվը, որ չի ենթարկվում որեւէ տրամաբանության: Եթե ենթադրենք, թե «Օրինաց երկրի» եւ «Հզոր հայրենիքի» թիկունքում ՆԳ եւ ԱԱ նախարարն է (ինչպես ներկայացվում է մամուլում), ապա ինչպե՞ս, ի՞նչ հրաշքով է ստորագրությունների առասպելական թիվ ապահովել «Հայրենիք» դաշինքը, որը որքան գիտեմ, մարզային կառույցներ էլ չունի:

Կիրակնօրյա եթերաժամը քարոզչական վերածելուն նպաստեցին նաեւ Պարույր Հայրիկյանը (ԻՄ) եւ Խորեն Սարգսյանը (ՀԿԿ):

Առաջիկա պատգամավորներին առաջարկում եմ «Խորհրդարանական ժամը» տեղափոխել աշխատանքային, ծայրահեղ դեպքում՝ շաբաթ օրը, քանզի ընտրողները, կարծում եմ, վաստակել են քաղաքականազերծ կիրակիի իրավունքը՝ քաղաքական փոթորիկների բովում կուսակցությունների նկատմամբ հավաստի «փշեղակին» ի հատուցում:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հայկոմկուսը դատապարտում է Ռ. Քոչարյանի մասնակցությունը ՆԱՏՕ-ի 50-ամյակի տոնակատարությանը

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության գրասենյակում ապրիլի 19-ին տեղի ունեցավ հերթական մամլո ասուլիսը, որի նպատակն էր ներկայացնել ՀԿԿ-ի դիրքորոշումը ՀՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանի Վաշինգտոն կատարելիք այցի եւ դրա շրջանակներում ՆԱՏՕ-ի 50-ամյա տոնակատարությանը նրա մասնակցության նկատմամբ:

ՀԿԿ առաջին քարտուղար Ս. Բադալյանը նշեց, որ ՀՀ նախագահի այդ քայլը դավաճանություն կլինի մեր դաշնակից Ռուսաստանի, ինչպես նաեւ ազգային տնտեսության շահերի նկատմամբ: Ինչ վերաբերում է Վաշինգտոնում Քլինթոն-Քոչարյան-Ալիեւ սպասվելիք հանդիպմանը, ապա, կոմկուսի առաջնորդի կարծիքով, այնտեղ ՀՀ նախագահին պարտադրվելու է մի իրողություն, որը վնասակար է լինելու Արցախի համար: Նա այդ հանդիպումը համեմատեց 1938 թվականի Մյունխենի հանդիպման հետ, որտեղ Անգլիայի վարչապետ Չեմբեռլենը եւ Ֆրանսիայի կառավարության նախագահ Դալադյեն պարտադրեցին Չեխոսլովակիային՝ ենթարկվել Հիտլերի կամքին ու հանձնել երկիրը գերմանացիներին: «Մենք մտահոգված ենք, որ այսպիսի սցենարի հոտ է գալիս պարոն Քոչարյանի այցելությունից», նշեց նա:

Ս. Բադալյանն ասաց, որ ՀԿԿ-ի կողմից պիկետները կշարունակվեն, որոնք այս անգամ ուղղված կլինեն ՀՀ նախագահի ԱՄՆ մեկնելու դեմ:

Անդրադառնալով խորհրդարանական ընտրություններին, Հայկոմկուսի առաջնորդը նշեց, որ իրենց կուսակցությունը բազմիցս առաջարկել է հանրությանը, իշխանություններին՝ նստել «կլոր սեղանի» շուրջ եւ համաձայնության գալ մի շարք հարցերում, բայց դա գրեթե արձագանք չի ունեցել: Նա կարծիք հայտնեց, որ ազատ եւ արդար ընտրություններ հնարավոր չեն, քանի որ արդեն իսկ նկատելի են խախտումները: Ըստ Ս. Բադալյանի, պատգամավորության թեկնածուների գրանցման համար ընդհանուր առմամբ հավաքված 2 միլիոն 800 հազար ստորագրությունների թիվը չափազանցված է կամ էլ կեղծված, իսկ դրանց օրինականության ստուգումը անհնար:

Ս. Բադալյանը հայտնեց նաեւ, որ ապրիլի 20-ին ինքը մեկնում է Կիպրոսի մայրաքաղաք Նիկոսիա՝ մասնակցելու կոմունիստների եւ ձախ սոցիալիստական ուժերի եվրոպական հավաքին, որը, նրա խոսքերով, դատապարտելու է ՆԱՏՕ-ի ագրեսիան:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ Է

համերգ՝ նվիրված Մեծ եղեռնի զոհերի հիշատակին

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՌԱԴԻՈՅԻ ՍԻՄՖՈՆԻԿ ՆՎԱԳԱԽՈՒՄԲ

Դիրիժոր՝ ՕՀԱՆ ԴՈՒՐՅԱՆ

Ծրագրում՝ Օհան Դուրյան. «Կոմիտասական» երկու սյուիտ

ՀԱՄԵՐԳԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ ԱԶԳԱՅԻՆ ՕՊԵՐԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ,

ԱՊՐԻԼԻ 21-ԻՆ, ԺԱՄԸ 19⁰⁰-ԻՆ:

ՄՈՒՏՔԸ՝ ՀՐԱՎԻՐԱՏՈՄՍԵՐՈՎ

ԸՆՏՐԱՐՇԱՎ

Իր այս խորագրի տակ «ԱԶԳ»-ը պատրաստ է վճարովի տեղադրել կուսակցությունների, կազմակերպությունների, անհատների նախընտրական այն նյութերը, որոնք չեն պարունակի հակաքարոզչություն:

ԸՆՏՐԱՐՇԱՎ

Խմբագրությունում կարող եք պատվիրել նաեւ նախընտրական պաստառներ, ազդագրեր, թռուցիկներ, պլակատներ:

☎ 52-93-53

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

20 ապրիլ

9.00 Հայլուր
9.20 Բարի լույս, Հայաստան
10.20 Հեռուստասերիալ «Սոխուտը»
11.15 Մուլտֆիլմներ «Տառաշխարհիկներ»
11.30 Արեգ
12.00 Զատանակ
12.25 Հիթ շքերթ
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 Մանկական սերիալ «Ռեբեկի մանիֆեստը»
17.45 Տուն-տունիկ
18.00 Հեռուստասերիալ «Սոխուտը»
18.55 Հարկային լրատու
19.10 Հեռուստադոս
20.00 Ով ով է
20.30 Տնտեսական. ֆինանսական տեղեկատու
21.00 Հայլուր
21.30 1 լուր
21.45 Այսօր
22.10 Գ/Ֆ «Մենք ենք, մեր սարերը»
23.40 «Հենց այնպես»
00.00 Հայլուր
00.15 Արտակարգ ալիք

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Կարմիրն ու սեւը» (II մաս)
19.00 Մուլտեր
19.30 Մուլտհանդես
19.50 Գ/Ֆ «Կեղտոտ աշխատանք»
21.15 Հրապարակ
21.30 Մուլտհանդես
22.00 Սարսափի էկրան գ/ֆ «Արարողություն»
23.30 Մուլտհանդես
00.00 Անդորր
00.05 Մի անգամ
00.10 Խուժան ալիք
00.30 Ի դեպ
00.55 Գիշերային կինոսրահ. գ/ֆ «Գլադիատորը»
02.30 Մուլտհանդես

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Հանուն սիրո»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Սերիալ «Տիեզերական ոստիկանություն»
16.45 Երջանիկ դիպված
17.30 Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Հանուն սիրո»
19.00 Նորություններ
19.15 Գուշակիր մեղեդին
19.45 Այստեղ եւ հիմա
20.10 Թեմա
20.55 Գ/Ֆ «Ոդիսական» (2-րդ մաս)
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Գ/Ֆ «Մարդը, ում ես սիրում եմ» (դերերում Է. Գերասիմով, Գ. Ժժենով, Տ. Սյոմինա, Ն. Սերգեյեւ, 1966 թ.)
00.25 Թերեւս
00.40 Վավերագրական դետեկտիվ «Ճանապարհ դեպի «Տիրանոն» (1959 թ. գործը)
01.10 Գ/Ֆ «Արյունոտ ծով» դերերում Յու. Պոխնով, Պ. Կենսիս, Է. Հերլի, 1989 թ. Գերմանիա)

8.00-10.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բլրերի շուրթերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.45 Հեռուստախանութ
11.00 Ապրանքներ փոստով
11.10 Սերիալ «Միլենի»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.35 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Մութ ջունգլիների գաղտնիքները» (ԱՄՆ)
15.30 Սերիալ երեխաների համար «Հրաշագործը» (Ավստրալիա-Լեհաստան)
16.20 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.05 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
17.10 Երաժշտություն, երաժշտություն...
17.25 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
19.00 Գ/Ֆ «Շերլոկ Հոլմսի եւ դոկտոր Վաթսոնի արկածները». «XX դարը սկսվում է» (1-ին մաս)
20.25 Սերիալ «Միստր Բին՝ սեւ օձը 3»
21.40 Մանրամասներ
21.55 «Անշլագը» ներկայացնում է
22.30 «Բանահյուսական գարուն» փառատոնի բացումը
00.15 Ռուսաս Օսսը... հետ

ԿՈՐԵԼ Է

Արագածոտնի մարզի Թալինի տարածքի «ՓՍԱՆԿ» գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսության կլոր կնիքը: Համարել անվավեր:

«ՍՓՅՈՒՌ». ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ: Հեռախոսներ 569393, 581351

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1033 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 19. 04. 1999 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@